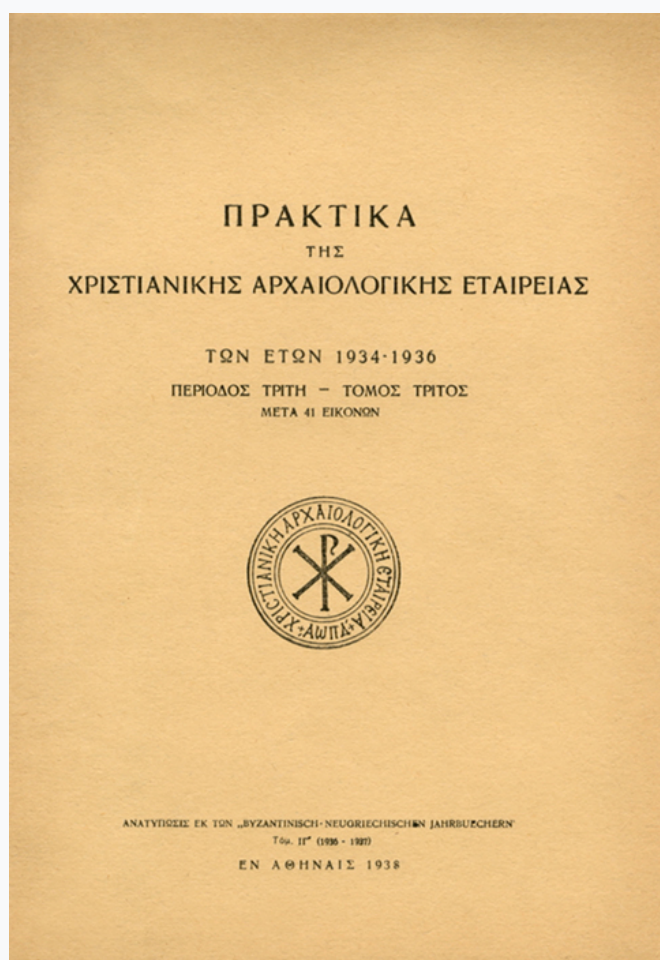

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 3 (1938)

Δελτίον ΧΑΕ 4 (1934-1936), Περίοδος Γ'

Έγγραφα του ΙΣΤ΄ αιώνας εκ του αρχείου
Ζακύνθου

Λεωνίδα ΖΩΗΣ

doi: [10.12681/dchae.1400](https://doi.org/10.12681/dchae.1400)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΖΩΗΣ Λ. (2013). Έγγραφα του ΙΣΤ΄ αιώνας εκ του αρχείου Ζακύνθου. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 3, ιε΄ - μζ΄. <https://doi.org/10.12681/dchae.1400>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Έγγραφα του ΙΣΤ' αιώνος εκ του αρχείου Ζακύνθου

Λεωνίδας ΖΩΗΣ

Δελτίον ΧΑΕ 4 (1934-1936), Περίοδος Γ' • Σελ. ιε' - μζ'

ΑΘΗΝΑ 1938

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Ὑπὸ

ΛΕΩΝΙΔΑ ΖΩΗ.

ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΙΣΤ' ΑΙΩΝΟΣ ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Τὸ ἀρχεῖον τῆς πατρῶας μου νήσου Ζακύνθου, ἰδρυθὲν βραχὺ μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Βενετῶν κατάληψιν αὐτῆς ἐν ἔτει 1485, περιέχει πληθὺς ἐγγράφων ἰδίᾳ τοῦ Ις' αἰῶνος καὶ ἐξῆς. Τὸ ἀρχεῖον τοῦτο ηὐτύχησα νὰ διευθύνω ἐπὶ δεκάδας ἐτῶν, κατὰ τὰ ὁποῖα πολλὰ ἔγγραφα ἐξ αὐτοῦ παρέδωκα εἰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος. Τὰ κατωτέρω ἐκδιδόμενα ἔγγραφα, ἀντιγραφέντα ὑπ' ἐμοῦ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, εἶναι πολλαπλῶς ἐνδιαφέροντα μάλιστα διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐσωτερικὴν ἱστορίαν τοῦ Γένους ἡμῶν. Ἀναφορικῶς πρὸς τὴν Ζάκυνθον προσφέρουσι τὰ κατωτέρω ἐκδιδόμενα ἔγγραφα νέα πειστήρια, ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τῆς νήσου αὐτῆς διεκράτησεν ἀκλόνητον τὴν Ὁρθόδοξιαν, διεκράτησεν εἰς τὰς σχέσεις αὐτοῦ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, παρὰ τὴν ἰταλικὴν, ἣ ὁποία ἦτο ἡ ἐπίσημος γλῶσσα τῆς διοικήσεως καὶ ἐπὶ μέρους τοῦ ἀρχοντολογίου, καὶ διεκράτησε τὰ πατρῶα ἥθη καὶ ἔθιμα.

Κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῶν κατωτέρω ἐγγράφων διετηρήθησαν αἱ ἀνορθογραφίαι, αἱ κακαὶ στίξεις καὶ αἱ ἰδιογραφίαι τῶν πρωτοτύπων, μόνον δὲ τὰ κύρια ὀνόματα μετεγράφησαν διὰ κεφαλαίων ἀρνητικῶν γραμμάτων.

1

[Εἰς τὴν κατωτέρω διαθήκην, γραφεῖσαν διὰ χειρὸς τοῦ Πέτρου Κοκκάλα καὶ τηρουμένην εἰς τ' Ἀρχεῖα τοῦ συμβολαιογράφου Γαλεάτσου Στουρίωνος (1510—1525, σελ. 85) γίνεται μνεῖα ναοῦ τινος, τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τοῦ Παντοκράτορος Χριστοῦ, ἢ τῆς Σωτήρας. Σημειωτέον, ὅτι παρ' ἡμῖν, τοῖς Ζακυνθίοις, καὶ ἰδίως τοῖς χωρικοῖς, οὐδέποτε ἔλεγον ἢ λέγουσι «τοῦ Σωτῆρος», ἀλλὰ «εἰς τὴν ἐκκλησίαν (εἰς τὴν γιορτὴν) τῆς Σωτήρας». Καὶ εἰς τὰ Ζαγόρια τῆς Ἡπείρου ἤκουσα, ὅτι μετατρέπουσιν εἰς τὸ θηλυκὸν Σωτῆρα τὸ ἀρσενικὸν Σωτήρ (πρβλ. ἀνωτέρω, σελ. 144-145). Ὁ ναὸς τοῦ Παντοκράτορος κείμενος εἰς τὸ χωρίον Μαχαράδων τῆς Ζακύνθου, τὸν ὁποῖον ὁ ἱερεὺς Γεώργιος Παπαδάτος, διὰ τῆς ἀπὸ 9 Φεβρουαρίου 1526 διαθήκης του (Ἀρχεῖα συμβολαιογράφου, ὡς ἄνω), καταλείπει μετὰ θάνατον εἰς τὸν υἱὸν του ἱερέα Μιχαήλ, ἀνήκει σήμερον εἰς τὰς οἰκογενεὰς τῶν Παπαδάτων, Μπουραναίων, Κλαμπάνιδων κλπ.]

αφιστ'. φεβρουαρίῳ θ'. ἡμέρα παρασκευὴ τὴν σήμερον ἐγὼ
παπᾶ Γεώργης Παπαδᾶτος σὺν τῇ ἐμῇ πρεσβυτέρᾳ ἔχοντας δὲ τὰς φρέ-
νας καὶ ὑγιαῖς αἰσθήσεις οὐχὶ ἐξ ἀνάγκης καὶ βίας, ἀλλ' ἐξ ἰδίας γνώμης
καὶ καλῆς προαιρέσεως ἐνθυμηθέντες τὴν τοῦ θανάτου τὸ μήπως αἰφνι-
5 δίως ἐπέσῃ ἐφ' ἡμᾶς ὁ κοινὸς θειοῦ φεῦ! καὶ ἀπαράτοι μείνωμεν, δια-
ταττόμεθα τῶν ἐμῶν τέκνοις ὁμοῦ καὶ θυγατρῶσι καὶ συγγενέσι καὶ ἐγγο-
νοῖς καὶ γνωστὸν ἔστιν τοῖς πᾶσι τὰ παρόντα μας ὑρῖσκονται κινητὰ
ἓνα ζευγάρι βοήδια καὶ ἀκίνητα δὲ λέγω ἀμπέλια ὁμοῦ καὶ χωράφια,
δεντρικὰ ἡμερα καὶ ἄγρια καὶ σπίτια καὶ ἐκκλησία ἐν οἷς δὴ λέγεται
10 Παντοκράτορος εἰς τὰ χωράφια λέγομεν δὲ τὰ ὅποια χωράφια ὑρῖσκον-
ται εἰς τοὺς τόπους, πρῶτον μὲν εἰς τὸ βουνὸ πινακίων στ'. πλεότερο
λιγώτερο, πλησίον τοῦ παπᾶ κῦρ. Νικολάου Κακολύρη, ἀκόμη ἕτερον
χωράφι πινακίων ι'. εἰς τόπον λεγόμενον Πηγάνου τὸ πέραμα, πλησίον
τοῦ κῦρ. Φραντζέσκου Ἀγαλιώτη καὶ κῦρ. Ἀντρέα Ἀντίοχου, ἀκόμη
15 καὶ ἕτερον χωράφι πινακίων ε'. πλεότερο λιγώτερο εἰς τὸ Παλιὸ ἀλώνι
πλησίον τοῦ κῦρ. Ἀντώνι Τζαβαλᾶ, ἀκόμη καὶ ἕτερον χωράφι πινακίων
β'. μετὰ τὸ ἀμπέλι εἰς τόπον εἰς τὸ Βουκέντρι πλησίον τοῦ κῦρ. Ἀντρέα Ἀγα-
λιώτη καὶ κῦρ. Γεώργι Ἀγαλιώτη καὶ κῦρ. Δημήτρι Κακολύρη, ἀκόμη
ἕτερον χωράφι πινακίων δ'. πλεότερο λιγώτερο εἰς τὸν αὐτὸν τόπον
20 πλησίον τοῦ κῦρ. Ἀντρέα Ἀντίοχου καὶ Ζάρῳ Σούρμπαινα, ἀκόμη ἕτε-
ρον χωράφι πινακίων στ'. πλεότερο λιγώτερο εἰς τὴν Ἀγίαν Παρασκευή,
πλησίον τοῦ κῦρ. Γεώργι Σιδεροκαστρίτη καὶ κῦρ Θεοδώρου Ἀργυρό-
πουλου, ἀκόμη καὶ ἕτερον χωράφι πινακίων τριῶν εἰς τὸ Πρασικὸ πλη-
σίον τοῦ κῦρ. Πέτρου Μπιλιάρδου, ἀκόμη ἕτερον χωράφι πινακίων θ'.
25 εἰς τοῦ Γίδου εἰς τὸν Ἀσιγγελέα, πλησίον τοῦ κῦρ. Γεώργι Λονδαρίτη,
ἀκόμη καὶ ἀμπέλια εἰς τόπους β'. εἰς τὰ Ἀχεροδιότικα πλησίον τοῦ κῦρ.
Ἰωάννη Σούρμπη ὅσο καὶ ὑρῖσκεται καὶ τὸ ἕτερον πλησίον κῦρ. Γεώργι
Δράκου καὶ κῦρ. Ἀντρέα Ἀγαλιώτη. Ταῦτα πάντα τὰ ἄνωθεν γεγραμ-
μένα παραδίδομεν τοῦ υἱοῦ μας παπᾶ κῦρ Μιχαήλ, ὡς υἱὸς καὶ κληρονό-
30 μος διὰ ψυχικὴν μας σωτηρίαν, νὰ εἶναι κύριος καὶ οἰκοκύρης αὐτὸς καὶ ἡ
κληρονομία του, τὸ ὅποῖον ἐλλεῖπει καὶ τὸ μερτικόν του, ἐπειδὴ λέγομεν
καὶ διὰ τὸν υἱόν μας τὸν κῦρ. Λέο ἀναπάψαμέ τον εἰς ὅλα διὰ ὅλα καὶ
ἐδώκαμέ του καὶ εἶναι τὸ μερτικόν μας τῶν παιδιῶν του, ἀκόμη καὶ ἕτερα
χωράφια εἰς τόπους δύο, τὸ ἓνα κομμάτι πινακίων δ'. πλησίον τοῦ Παν-
35 τοκράτορος καὶ τὸ ἄλλο κομμάτι πινακίων ε'. εἰς τόπον ἀνακείμενον Σα-
κογιανᾶτα, πλησίον χωραφίου κῦρ. Νικόλα Λαύδα, ἀκόμη ἕτερον χωράφι
πινακίων β'. εἰς τὸ Λιβᾶδι, πλησίον χωράφι τοῦ κῦρ. Ἀντρέα Ἀντίοχου,
ἀκόμη καὶ ἕτερα χωράφια εἰς τὴν Ἀγίαν Παρασκευήν, τὰ ὅποια χωρά-
φια τὰ ἔχομεν πουλημένα διὰ φλουρία στ', κουρέντε, τὰ ὅποια τὰ ἔχω
40 γραμμένα εἰς τὸν καιρὸν τοῦ μισέρ Δονάτου δὲ Λέτζε καὶ εἶναι πλησίον χω-
ράφι τοῦ κῦρ. Κωνσταντίνου Σκιαδόπουλου καὶ κῦρ. Πέτρου Μηχανοῦ
καὶ κῦρ. Κωνσταντίνου Ρέτζη καὶ κῦρ. Θεοδώρου Ἀργυρόπουλου. Ταῦτα

πάντα παραδίδομεν τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα καὶ τὰ κάτω γεγραμμένα νὰ τὰ ἔχη ὁ υἱός μας ὁ παπᾶ κύρ. Μιχαήλς αὐτὸς καὶ ἡ κληρονομία του, νὰ τὰ ὀρίζη, κύριος καὶ οἰκοκύρις διὰ νὰ μᾶς ἔχη ἔγνοια εἰς τὸν καιρὸν τῆς 45
θανῆς μας καὶ διὰ πίστωσιν ἀληθείας ἕκαμα τὴν παροῦσά μας διαθήκην νὰ εἶναι ἀπαρασάλευτη καὶ τινὰς ἀπὸ τοὺς ἡμετέρους συγγενεῖς καὶ ἐγγόνια καὶ θυγατρᾶσι νὰ μὴν τὸν διασεῖσιν τὸν υἱόν μου τὸν κύρ. Μιχαήλ, διὰ μαρτυρίας τῶν ἐκεῖσε εὐρεθέντων ἐντίμων ἀνθρώπων κύρ, Γκίνη Σούρμπη καὶ κύρ. Δομένικα Τρούσα καὶ κύρ. Ἀντρέα Σούρμπη καὶ ἐμοῦ 50 τοῦ γράψαντος Πέτρου Κόκλα.

Καὶ διὰ πίστωσιν ὁμολογεῖ τὰ ἄνωθεν διὰ πίστωσιν καὶ βεβαίωσιν εἴ τις ἤθελεν ἀντιτείνει τὴν διαθήκην μου νὰ ἔχη τὴν ἀράν τῶν τριακοσίων... Θεοφόρων πατέρων. Κάγῳ παπᾶ Γεώργιος τῇ ἐμῇ χειρὶ ὑπέγραψα. ἀκόμη καὶ χωράφι πλησίον ἀμπελίου τοῦ Ματίου τοῦ Μπαρ- 55 μπιάνου, χωράφι πινακίων ἐπτὰ πλεότερο λιγότερο εἰς τὴν τοποθεσίαν τοῦ Γκέρμπεση, τὸ ὁποῖο χωράφι νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ τοῦ ἄνωθεν υἱοῦ μου.

2

[Ἐν τῷ 2 ἐγγράφῳ τοῦ 1524, συνταχθέντι ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου Ζακύνθου Θ. Αὐλωνίτου (1523—1526) καὶ τηρουμένῳ εἰς τ' ἀρχεῖα αὐτοῦ, φαίνεται ἡ ἐπελθοῦσα συμφωνία μεταξὺ τῶν κτητόρων καὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ τε ἐν τῇ πόλει Ζακύνθου ναοῦ τοῦ Παντοκράτορος, χρησιμοποιουμένου ἤδη ὡς Μουσείου μεταβυζαντινοῦ, καὶ τῆς συνέγγυς αὐτῷ μονῆς, ἀπὸ πολλοῦ διαλυθείσης.]

Ἐπειδὴ ἡ θεία χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπεσκί-
ασε καὶ εἰσῆλθε πρὸς ἡμᾶς τοὺς γεγραμμένους καὶ ἀναξίους καὶ διωγμέ-
νους ἐκ τῆς ἰδίας ἡμᾶς πατρίδας ἀπὸ τὸ γένος τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ συγ-
καλέσας ἡμᾶς εἰς τὴν παροῦσαν πόλιν Ἰακύνθου καὶ αὐτὴ χαλασμένη
καὶ ἀφανισμένη, ὡς καθὼς εἶδον πάντες ὑπὸ τῶν ἐθνῶν γένος τῶν Ἀγα- 5
ρηνῶν, ἦλθομεν καὶ ἡμεῖς εἰς οἰκίωσιν καὶ εἰς αὖξισιν τῆς εἰρημένης πόλης
καὶ χάριν τῆς ἡμᾶς ἐνδοξοτάτης καὶ ἐκλαμπροτάτης ἡμᾶς αὐθεντίας Βε-
νετίας καὶ ἐπιάσαμεν καὶ ἐποιήσαμεν οἰκίας ἡμᾶς, ὥστε πλατύτερον φαι-
νέτωσαν, διὰ τοῦτο ἡ θεία χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφώ-
τισεν καὶ ἡξίωσεν ἡμᾶς τοὺς γεγραμμένους κτήτορας καὶ ἀδελφούς τοῦ 10
εἰρημένου μοναστηρίου καὶ ἐκτίσαμεν αὐτὸν τὸν θεῖον καὶ ἱερὸν ναὸν
τοῦ Παντοκράτορος ἐκ βάρους καὶ κόποις καὶ ἐξόδοις ἡμᾶς ἐν τῷ ἔτος
αφίζ'. ἡμέρα πρώτη, τοῦ αὐγούστου μηνός ε'. καὶ οὐχὶ μόνον ὁ θεῖος καὶ
ἱερὸς ναός, ἀλλὰ καὶ ξενῶνα καὶ κοινόβιον, ἵνα δεχόμεθα πτωχοὺς καὶ
πένεις καὶ ἀσθενεῖς εἰς τὸν ξενῶνα καὶ κοινόβιον, εἰς δόξαν τοῦ κυρίου ἡμῶν 15
Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς ἑπαινον τῆς ἐνδοξοτάτης ἡμᾶς αὐθεντίας καὶ εἰς
μνημόσυνον περὶ ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ ἀναξίους κτήτορας τοῦ θείου
ναοῦ καὶ τοῦ ξενῶνος καὶ τοῦ κοινοβίου, καθὼς περικυκλισμένος ὑπάρχει
καὶ φανερώτατα φαίνεται, καὶ ἐθεσπίσαμεν καὶ θεσπίζομεν ἀναμέσον ἡμᾶς
τοὺς γεγραμμένους ἀδελφούς τοῦ εἰρημένου μοναστηρίου ἐξ ἰδίας βου- 20

λῆς καὶ γνώμης, ταῦτα τὰ γεγραμμένα κεφάλαια εἰς αὐξησιν καὶ εἰς βοή-
 θειαν τοῦ γεγραμμένου μοναστηρίου. Τὸν κάθε χρόνον ἵνα ποιήσωμεν
 τρεῖς ἀξίους καὶ τιμίους ἄνδρας ἀπὸ τὴν γεγραμμένην ἀδελφότητα, ἵνα
 δώσωμεν πρὸς αὐτοὺς ταύτην τὴν ἀξίαν πρώτων καὶ γαστάλδων καὶ
 25 γραμματικόν, ἵνα ἡβλέπουν καὶ κυβερνοῦν τόσον τὸν θεῖον καὶ ἱερὸν ἅγιον
 ναὸν τοῦ Παντοκράτορος, ὅσον καὶ τὸν ξενῶνα καὶ τὸ κοινόβιον. Ὑπό-
 σχονται αὐτοὶ ἵνα δουλεύσουν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου μαζώνοντας τὰ ὅσα
 εἰσοδήματα ὅπερ θέλουν γίνεαι τοῦ ἐνιαυτοῦ, δείχνοντας ἐν ἀληθείᾳ λογα-
 ρισμὸν ἀπὸ τὸ ἐπερνώντας καὶ ἐξοδεύοντας τόσον εἰς τὸ μοναστήρι,
 30 ὅσον καὶ εἰς τὸν ξενῶνα, καὶ σώνωντας ὁ ἐνιαυτός, νὰ μαζώνωνται ἡ
 γεγραμμένη ἀδελφότης ἵνα ποιήσουν ἑτέρους κυβερνήτας, ὡς λέγομεν
 ἄνωθεν, ἵνα ποιήσουν καὶ αὐτοὶ ὥσπερ καὶ ἐκεῖνοι. Θεσπίζομεν καὶ τοῦτο
 τὸ δεύτερον κεφάλαιον, ὅτι ὁ καθεὶς ἐκ τούτων γεγραμμένους ἀδελφούς νὰ
 εἶναι ὑποσχόμενος ἵνα ποιήσουν καὶ δώσουν πρὸς τὸν εἰρημένον ἅγιον
 35 ναὸν λειτουργίας τρεῖς ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ, εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Παντοκράτορος, ὅπερ γίνεται ἡ ἑορτὴ εἰς τὴν
 ἑξῆ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς καὶ ὅσον ὑπεράνω δώση τὴν δευτέραν τὴν σαρα-
 κοστή τῶν Χριστογενένων καὶ τὴν τρίτην τὴν ἀγίαν σαρακοστήμερον,
 δίδοντας καὶ τὰ λειτουργικὰ πρὸς τὸν ἱερέα τοῦ μοναστηρίου καὶ ὅποιοι
 40 οὐδὲν θέλουν ποιήσει τῆς αὐτῆς λειτουργίας, θέλομεν νὰ τὸ ποιήσουν
 εἰς ἐξοδὸν αὐτῶν ὁ πρῶτος καὶ ὁ γαστάλδος, ἵνα λειτουργῇται τὸ εἰρη-
 μένο μοναστήρι τὴν κάθε Κυριακὴν. Θεσπίζομεν καὶ τρίτον κεφάλαιον
 τοῦτο, ὅποιον ἤθελε ἀξιώσει ἡ ἀδελφότης διὰ πρῶτον καὶ γαστάλδον
 καὶ γραμματικόν καὶ ἤθελὲν ἀποδιώξει τὸ εἰρημένο ὄφικιον, νὰ πληρώνη
 45 μὲ χωρὶς ἄλλο ὑπέρπυρα εἴ. ἵνα εἶναι εἰς χρείας τοῦ εἰρημένου μοναστη-
 ρίου.

3

[Τὸ κατωτέρω ἔγγραφον εἶναι ἡ διαθήκη τοῦ Δήμα Λυκούρεση, τη-
 ρουμένη παρὰ τῷ ἀνωτέρῳ συμβολαιογράφῳ Στουρίωνι. Αἱ διαθήκαι ἐπὶ Βενετο-
 κρατίας ἀνεγινώσκοντο ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῆς Κοινότητος ἐν τοῖς ναοῖς μετὰ τὴν
 νεκρώσιμον ἀκολουθίαν, πολλῶν παρόντων καὶ ἀκούοντων.]

αφκδ'. μηνὶ Μαρτίῳ κε'

οὐδὲν τὸ παρὸν τὸ αἰίζων, ἀλλὰ τὰ πάντα καθυπόκειται τῇ
 φθορᾷ καὶ τὸν χρόνον παρατρέχον καὶ τήκεται καὶ τηκόμενον μαραίνε-
 ται, ὡς ψαλμῳδὸς Δαβὶδ φάσκει «ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος καὶ αἱ ἡμέραι
 5 αὐτοῦ ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσει.» καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν αὐ-
 τὸς ὁ ψαλμῳδὸς φησὶ μέντοι ἐν εἰκόνι πορεύεται, πλήν μάτην ταράττεται
 οὕτως κἀγὼ ὁ Δήμας ὁ Λυκούρεσης ἐν ἀσθενείᾳ δεινῇ περιπεσὼν καὶ τὸ
 ἄωρον τοῦ θανάτου φοβηθεὶς, ἐρωμένος γοῦν ἔχων σώας τὰς φρένας
 καὶ τὸν νοῦν ἀκέραιον ἐβουλήθην πάντα τὰ κατ' ἐμὲ διατάξασθαι, εἰ
 10 ἐπλημμέλησα ἐν τῷ παρόντι βίῳ, ἐπαφίημι πρῶτον τοῖς πᾶσι χριστια-

νοῖς καὶ ὁμοίως αὐτοὶ εἰς ἑμένα καὶ ἐπαφήνω εἰς αὐτὰ τελείαν καὶ παντοίαν διόρθωσιν, καὶ ἐπαφήνω τὴν ἐμὴν σύνευνον κυρίαν εἰς τὰ ὑπάρχοντά μου νὰ μὴν τὴν διασείσῃ τινὰς παρθευέοντας, καὶ ἀλλέως ἤθελε παντρευθῇ, νὰ ἐπέρνη τὸ προικίον τῆς νὰ ὑπάγῃ. καὶ ἀφήνω τοῦ παιδιοῦ τοῦ ἄρφα-
νοῦ διὰ τὴν ψυχὴν μου τὸ καβάδι μου. καὶ διὰ παρακάλεσι μαρτυρίας 15
ἀξιοπύστων καλῶν ἀνθρώπων, τῶν ἐκεῖσε εὐρισκομένων κύρ. Ἰωάν. Μοσκόπουλου, κύρ. Θεοδώρου Χαϊκάλῃ καὶ κύρ Γκίνη Χαϊκάλῃ.

Καὶ ἔγραψα ἐγὼ παπᾶ Γεώργις Γουῖλος πρὸς ὥρας δὲν εὐρισκό-
μενος νοδάρος. Γεώργις Βλάχος ἄσπρα ρά', ὁ αὐτὸς Γεώργις ἀκόμη ἄσπρα
κά', Νικόλαος Σαρακίνης ἐκ τὰ Πηγαδάκια ἄσπρα νη', Νικόλαος Θεο- 20
δόσης ἄσπρα μ', Λάζαρος Χαράτορας ἄσπρα ιστ'. Ἰω. Τόγιας ἄσπρα ζ'.

4

[Μεταξὺ τῶν προσφύγων καὶ εἰς Ζάκυνθον καταφυγουσῶν οἰκογενειῶν, μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων τελευταίαν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κατα-
λέγεται καὶ κλάδος τῆς ἱστορικῆς οἰκογενείας τῶν Καντακουζηνῶν, ἧς ὁ εὐγενὴς καὶ ἄρχων Μανουὴλ Καντακουζηνός, προτιθέμενος ν' ἄσπασθῇ τὸ μοναχικὸν σχῆμα, συνέταξε παρὰ τῷ συμβ/γράφῳ Ζακύνθου Γαλεάτῳ Στουρίωνι (σελ. 130) τὴν ἀπὸ 17 Μαΐου 1524 διαθήκην του, ὡς κατωτέρω ἔχει αὕτη. Τὸν Μανουὴλ ἡ Ἐμμανουὴλ εὐρίσκω ἐν Ζακύνθῳ ἐν ἔτει 1510, ἀγνωστον δὲ ἂν εἶναι καὶ ὁ ἐν ἔτει 1552 ἀπαντῶν Μανουὴλ Κατακουζηνός, ὁ ὁποῖος, μετ' ἄλλου τινὸς Λουκᾶ Κατακουζι-
νοῦ, σημειοῦται ὅτι ἦλθεν ἐκ Μυτιλήνης.]

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύμα-
τος ἀμήν, ἔτη ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως αἰκδ'. μηνὸς Μαγίου ιζ'.
Ἰνδικτιῶνος ιβ'. εἰς τὴν Ἀγίαν Τριάδα εἰς τὸ Ἀργάσι κατένυμψον
τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων τοῦ εὐλαβεστ. ἱερέως παπᾶ Παλλαδίου
Χρυσοπλεύρη καὶ ἱερέως παπᾶ Θεοδώρου Καλονᾶ καὶ κύρ, Γεωργίου 5
Μακρῇ, ὁ εὐγενὴς κύρ. Μανουὴλ Κατακουζηνός συνοῶντας πρὸς αὐτόν,
ὅτι ὁ θάνατος ἐστὶν πρὸς τὸν ἀνθρώπον ὑποκείμενος πυχροῦ ἄλλο τίπο-
τες καὶ βουλόμενος ὅτι διὰ χάριν Θεοῦ νὰ ἐντυθῇ καὶ νὰ βάλῃ τὸ σκῆμα
τὸ καλογερικό, διὰ τοῦτο δὲ ἐκ ζωῆς του ἡτοιμάσθη καὶ ἐποίησε τὴν
παροῦσαν ἐτούτην ὑστερὴν του διαθήκην διὰ νὰ ὀρδινιάσῃ τὰ καθόλου 10
αὐτοῦ καλὰ, ἵνα ἀποθάνοντας ἀδιόρθωτα μὴν μείνωσι καὶ διὰ τοῦτο
δὲ ἀφήνω ἐκ ζωῆς μου πᾶσι χριστιανοῖς τὴν τελείαν ἀγάπην καὶ συγχώ-
ρεσι, εἰθ' οὕτω θέλω καὶ ὀρίζω ὅτι ὡσὰν ἀποθάνω, τὸ σῶμά μου νὰ
θαφτῇ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Τριάδος οὗ νῦν κατοικῶ. εἰθ' οὕτως θέλω
καὶ ὀρίζω ὅτι ἡ Καλὴ ἡ δούλη μου νὰ ἔχῃ ὅχ' τὰ καλὰ μου διὰ τὴν ψυχὴ 15
μου καὶ διὰ τὴν δούλεψιν τῆς ὁποῦ με ἐδούλεψε τώρα γοῦν εἰς τὴν ζωὴν
μου καὶ εἰς τὸν θάνατόν μου καὶ πάντα τὸ ὁσπίτίον μου, ὅπερ ἔνε εἰς τὴν
χώραν τῆς Ζακύνθου εἰς τὴν Ἀγίαν Βαρβάρα, πλησίον καὶ σύνεγγες
ὁσπίτιον τοῦ Λιβανου. ἀφήνω δὲ ἀκόμα τῆς αὐτῆς Καλῆς παρθευέοντας
εἴτε καὶ ἄλλοτρόπως πάλιν τὰ ὅσα τῆς ἀφήνω νὰ ἐνεμένουν τῆς Μορέ- 20

τας, ἡγουν τῆς ἀφήνω ὅλην τὴν μασαρίαν τοῦ ὀσπιτιοῦ μου ὅση καὶ ἂν εὑρίσκειται, ἀφήνω δὲ καὶ τοῦ παιδιοῦ μου τῆς Μορέτας, ἡγουν τῆς Παρασκευῆς, ὅπερ ἐπῆρα διὰ τὴν ψυχὴν μου, τὰ δύο χωράφια, τὸ ἓν ἐστὶν εἰς τοῦ Μανοῦ πλησίον ἀμπελίου τοῦ μάστρο Ἀντρέα τοῦ Νοβά-
 25 κου καὶ πλησίον χωραφίων τοῦ Μοσκόπουλου καὶ χωράφι ὅπερ ἔχω εἰς τὰ Ξεροβούνια ὅπου κρατεῖ ὁ Κοτζηφάκης καὶ ἀφήνω τῆς καὶ τὸ ἀμπέλι, ὅπερ ἔχω εἰς τοῦ Ἀλήσαντρου τζαπίων τριῶν μὲ ὅλα τὰ δέντρη ὅπερ εὑρίσκονται μέσα εἰς αὐτὸ καὶ μὲ τὸ χέρσο πλησίον τὸ ἀμπέλιον τοῦ μισερ
 30 Θεδώρου Παλαιολόγου μὲ τοιοῦτον τρόπον, ὅτι τὰ ἄνωθεν πράγματα νὰ εἶναι εἰς χεῖρας τῆς ἄνωθεν Καλῆς εἰς κυβέρνησι καὶ ἐνέργησί τῆς νὰ ζοῦν ὁμοῦ μὲ τὸ παιδί τῆς ἄνωθεν Μορέτας ἕως ὅτου νὰ ἔλθῃ ἡ αὐτὴ εἰς και-
 ρὸν νὰ παντρευτῇ καὶ τότες νὰ χρεωστῇ ἡ Καλὴ νὰ δώσῃ τῆς Μορέτας εἰς τὴν ὑπαντρείαν τῆς τὰ ἡμισὰ ἐκ τὰ εἰρήθη ποστατικά, ἡγουν ἀπὸ τὸ
 35 ἀμπέλιον καὶ τὰ χωράφια. καὶ ἀφήνω τῆς ἀκόμα τῆς αὐτῆς Μορέτας μίαν κούπα ἀσημένια καὶ ἓνα ζωνάρι μὲ κοκκίνη τζέντα, ἔχει χρυσὸ σει-
 ράδι εἰς τὴν μέση, καὶ ἀφήνω τῆς καὶ δύο δαχτυλίδια ἀσημένια, τὸ ἓνα ἔχει κορνιόλα κόκκινη καὶ τὸ ἄλλο τὴν ἄρμα τοῦ εἰρηθέντος, καὶ ἀφήνω
 40 ἀκόμη τῆς αὐτῆς κουρτίναν μίαν πανὶ δὲ торноλέτο καὶ ἓνα πάπλωμα γερανὶ βαθὺ καινούργιο καὶ βούλομαι νὰ τῆς κάμω καὶ ἓνα ὀσπίτιον
 εἰς τὸν Αἰγιαλὸν, εἰς τὸ χωράφι τοῦ Λάντζα, εἴτε καὶ ἂν ἀποθάνω καὶ οὐδὲν τὸ ποιήσω, θέλει ἐναμένει ὁ τόπος εἰς αὐτὴν μὲ τοιοῦτον τρόπον,
 ὅταν παντρευτῇ μὲ τιμὴν, εἴτε ἀλλέου τρόπως ὅλα αὐτὰ νὰ εἶναι τοῦ
 Παγκράτη τοῦ υἱοῦ μου καὶ τὰ ἀναπόληφτα καλὰ νὰ εἶναι τοῦ Παγκράτη
 45 εἴ τι εὔρεθούν, καὶ ἂν πολλάκις ἡ ἄνωθεν Καλὴ καὶ Μορέτα ἀποθάνουν πρὶν τοῦ Παγκράτη καὶ ἂν ἔλθῃ θάνατος τοῦ Παγκράτη δίχως κληρο-
 νομίαν, νὰ ἐνεμένουν ὅλα πρὸς τὴν Μανταλένα τὴν θυγατέρα μου εἴτε καὶ πάλιν παρελθόντας τῆς Μαντέλένας, νὰ ἐνεμένουν πρὸς τοὺς πλείον
 σιμεοτέρους μου καὶ ἀφήνω τῆς Καλῆς καὶ τῆς Μορέτας τὸ ἓνα παράπι
 50 καὶ τὰ πρόβατα, ὅπερ ἔχω εἰς τὸν Καστελᾶνο καὶ μὲ τὸν Σοφιανὸ παρελ-
 θόντας ἐμοῦ νὰ εἶναι τῆς Καλῆς καὶ τῆς Μορέτας. καὶ οὕτως ἐποίησα τὴν
 παροῦσα καὶ ὑστερνὴ μου διαθήκη νὰ εἶναι βέβαια, κυρία καὶ ἀληθὲς
 εἰς πᾶσαν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν.

5

[Εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τῶν Ἰουίων νήσων, ὅτι ἐπὶ Βενετοκρατίας ὁ λατινικὸς κλῆρος ἐθεωρεῖτο ἄνωτερος τοῦ ὀρθοδόξου κατέ-
 χων εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς τὰ πρωτεῖα. Ἐντεῦθεν ὑπεχρεοῦτο ὁ ὀρθόδοξος
 κλῆρος νὰ συνακολουθῇ τὸν λατινικὸν εἰς τὰς λιτανείας καὶ εἰς τὰς προπομπὰς
 (ingressi) τοῦ λατινεπισκόπου καὶ τῶν Γενικῶν Προνοητῶν θαλάσσης, ν' ἀφαιρῇ
 πρὸ αὐτῶν τὸ καλυμμαύχιον καί, κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πολιούχου τῆς Βενετίας Ἀγίου
 Μάρκου, νὰ προσφέρῃ, λόγῳ ὑποταγῆς ἢ τιμῆς, εἰς τὸν λατινεπίσκοπον ἡμίσειαν
 λίτραν κηροῦ. Ἐνεκα ἐπεισοδίου ἐν Ζακύνθῳ, ἀπηλλάγη ὁ τῆς Ζακύνθου ὀρθόδο-

ξος κληρος τοιούτων ὑποχρεώσεων, ἐν Κεφαλληνίᾳ ὁμως καὶ Κερκύρα παρέμεινεν ἢ συνήθεια αὐτῇ μέχρι τῆς κατοχῆς τῶν Ἰονίων Νήσων ὑπὸ τῶν Γάλλων δημοκρατικῶν (1797).

Τὸ κατωτέρω ἔγγραφον ἀφορᾷ εἰς διαμαρτυρίαν τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου Ζακύνθου πρὸς τὴν Βενετικὴν Πολιτείαν, τηρεῖται δὲ ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ συμβολαιογράφου Ζακύνθου Γαλεάτσου Στουρίωνος (σελ. 151).]

αφκε'. μηνὸς ἰουνίου ιε'. ἐν τῇ πόλει νήσου Ζακύνθου, τὴν σήμερον ἐστὶν ἐμφανές, ὅτι οἱ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς ὁμοῦ μὲ τὸν εὐλαβέστατον αὐτῶν πρωτοπαπᾶ νήσου Ζακύνθου διὰ χάριν Θεοῦ ὁμοθυμαδὸν ὅλοι οἱ ἱερεῖς ἐποίησαν ὁμόνοιαν ὁμοῦ ὅλοι, οἱ ὅποιοι ὅλοι ἐξ αὐτοὺς θέλουν ὑπογράψει ὑπὸ ἰδίας χειρὸς ἵνα στείλουν εἰς τὴν Βενετίαν δύο ἱερεῖς ἢ 5 τρεῖς ἐπιτρόπους ἢ λαϊκοὺς νὰ ὑπᾶν διὰ ὄνομα τῶν εἰρηθέντων ἱερέων εἰς τὴν ἐκλαμπροτάτην αὐθεντίαν τῶν Βενετῶν διὰ νὰ ἀποκριθοῦν καὶ γυρέσουν ὅλα τὰ δικαιώματα, ἅπερ ἀκαρτεροῦν εἰς τὸ ρητὸν τῶν Ρωμαίων, ἐπειδὴ ὁ αὐθέντης ὁ ἐπίσκοπος τῶν Φράγκων ὥρισε τοὺς ἱερεῖς διὰ νὰ ὑπᾶν εἰς τὴν Βενετίαν νὰ τοῦ ἀποκριθοῦν ἀπάνου εἰς τὴν αὐτὴν 10 ὑπόθεσι, διὰ τοῦτο δὲ ὁ αὐθέντης ὁ πρωτοπαπᾶς ὁ ἄνωθεν γεγραμμένος ὁμοῦ μὲ ὅλους τοὺς ἱερεῖς, οἱ περ θέλουν ὑπογράψει, εἶναι εὐχαριστημένοι νὰ πλερώσουν ὁ καθένας τὸ μερδικό του εἴ τι ἤθελε ἐξοδιασθῇ μὲ φόβον Θεοῦ καὶ μὲ ἀλήθειαν διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσι καὶ οὕτως εἶναι ὅλοι εὐχαριστημένοι. 15

— καγὼ ἱερεὺς Νικόλαος ὁ Φραγκόπουλος καὶ οἰκονόμος στέργω τὰ ἄνωθεν.

— ἐγὼ παπᾶ Λέων ὁ Κατελᾶνος καὶ σακκελᾶριος στέργω τὰ ἄνωθεν.

— ἐγὼ παπᾶ Θεόδωρος Κανελῆς στέργω τὰ ἄνωθεν. 20

— ἐγὼ Κύριλλος προηγούμενος Στροφάδων στέργω τὰ ἄνωθεν.

— ἐγὼ παπᾶ Θεόδωρος ὁ Καπνίσσης στέργω τὰ ἄνωθεν.

— παπᾶ Παπαδᾶτος στέργω τὰ ἄνωθεν.

— ἐγὼ παπᾶ Γεώργιος Φραγκόπουλος στέργω τὰ ἄνωθεν.

— ἐγὼ παπᾶ Μανώλης Σανμπάτης στέργω τὰ ἄνωθεν. 25

— ἐγὼ ἱερεὺς Λουκάς Μάρκος στέργω τὰ ἄνωθεν.

— ἐγὼ παπᾶ Νικόλαος Λογοθέτης στέργω τὰ ἄνωθεν.

— καγὼ ἱερεὺς Ἰωάννης Παρίσης στέργω τὰ ἄνωθεν.

— καγὼ ἱερεὺς Γεωργίου στέργω τὰ ἄνωθεν.

— καγὼ παπᾶ Μάρκος Χρυσοπλεύρης τάχα καὶ σακκέλιος 30 στέργω τὰ ἄνωθεν.

— ἐγὼ παπᾶ Γεώργιος Μαρίνος στέργω τὰ ἄνωθεν.

— ἐγὼ παπᾶ Σταμάτης Μαυράγγελος στέργω τὰ ἄνωθεν.

— ἐγὼ παπᾶ Ἀντώνιος Γάσπαρος στέργω τὰ ἄνωθεν.

— ἐγὼ παπᾶ Φίλιππος Χαρτᾶς καὶ ἐξαρχος στέργω τὰ ἄνωθεν. 35

— ἐγὼ παπᾶ Πέτρος Στρούζας στέργω τὰ ἄνωθεν.

— ἐγὼ παπᾶ Πέτρος Μακρῆς στέργω τὰ ἄνωθεν.

- ἐγὼ παπᾶ Γεώργιος Κρόκος στέργω τὰ ἄνωθεν.
 — ἐγὼ παπᾶ Γαλεάτζος Πετροῦτζος στέργω τὰ ἄνωθεν.
 40 — ἐγὼ παπᾶ Νικόλαος ὁ Μανδρικάρης στέργω τὰ ἄνωθεν.
 — ἐγὼ παπᾶ Ἀντώνιος Γλαρεντζᾶνος στέργω τὰ ἄνωθεν.
 — ἐγὼ παπᾶ Μᾶρκος Μαρκῆνος στέργω ὡς ἄνωθεν δηλοῖ.
 — ἐγὼ ἱερομόναχος Παλλάβιος στέργω τὰ ἄνωθεν.
 — ἐγὼ παπᾶ Νικόλαος Κακολύρης ἅμα ἐτοῦτο.
 45 — ἐγὼ παπᾶ Φιλίππος στέργω τὸ ἄνωθεν.
 — ἐγὼ παπᾶ Στέφανος στέργω τὰ ἄνωθεν.
 — ἐγὼ παπᾶ Ἰωάννης Βλαντίκας τὰ ἄνωθεν.
 — ἐγὼ παπᾶ Νικόλαος Λιβάνης στέργω τὸ ἄνωθεν.
 — ἐγὼ παπᾶ Ἰωάννης Βάλμης στέργω τὸ ἄνωθεν.
 50 — ἐγὼ παπᾶ Νικόλαος Ρένεσης στέργω τὸ ἄνωθεν.
 — ἐγὼ παπᾶ Λουκάς ὁ Γοῦσκος στέργω τὸ ἄνωθεν.
 — ἐγὼ παπᾶ Γεώργιος Μαρκῆνος στέργω, ὡς ἄνωθεν δηλοῖ.
 — ἐγὼ παπᾶ Κωνσταντῖνος Κάφιρης στέργω τὰ ἄνωθεν.
 — καγὼ Δημήτριος ἱερεὺς τὸ ἐπὶ κλὴν Μαλαντρίνος στέργω
 55 τὸ ἄνωθεν.
 — καγὼ Ἰωάννης Πατρίκιος ἱερεὺς στέργω τὸ ἄνωθεν.

6

[Ἡ περὶ ἧς τὸ κατωτέρω δωρητήριον ἔγγραφον μονὴ τῆς Θεοτόκου Σκοπιωτίσσης, κτίσμα τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος ἐπὶ τοῦ βουνοῦ τῆς Ζακύνθου Σκοποῦ, ἐξ οὗ καὶ ἡ ὀνομασία αὐτῆς, εἶναι ἡ μόνη σφωζομένη μέχρι τοῦδε ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, ἐξακολουθεῖ δὲ κατεχομένη ὑπὸ τῆς εὐγενούς καὶ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐλκούσης τὴν καταγωγὴν οἰκογενείας τῶν κομίτων Λογοθέτων. Περί τῆς μονῆς ταύτης διέλαβον ἐν ἐκτάσει εἰς τὸ ἔργον μου : «Αἱ ἐν Ζακύνθῳ Μοναί» (Ἐν Ζακύνθῳ, 1900), εἰς τὸ ἄρθρον μου : «Μεσαιωνικὸς ναὸς ἐν Ζακύνθῳ» (περιοδικὸν Ἀθηνῶν «Βυζαντίς», τόμ. Β', τευχ. Γ' καὶ Δ', 1912) καὶ ἐν τῷ : «Λεξικῷ Ζακύνθου», τόμ. Γ', σελ. 1017 ἐν λέξει : Σκοπιώτισσα.

Τὸ δωρητήριον ἔγγραφον συνετάχθη παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου Ζακύνθου Βαρνάβα Φραγκοπούλου, εἰς τ' ἀρχεῖα τοῦ ὁποίου καὶ τηρεῖται (1521—1556) σ. 142.]

- αφλδ'. ἡμέρα β'. τοῦ ἰανουαρίου μηνὸς ἰνδ. η'. ἐν τῷ αἰγιαλῷ πόλεως καὶ νήσου Ζακύνθου, ἐντὸς ἐργαστηρίου ἐμοῦ Βαρνάβα Φραγκοπούλου νοταρίου δημοσίου καὶ τῶν κάτω γεγραμμένων μαρτύρων ἐπαρέστη ἐνώπιον ἡμῶν τῇ προρρηθείσῃ ἡμέρᾳ ὁ τιμιώτατος μισέρ Ἀντώνις Δακουζᾶς, ὡς οἰκοκύρης καὶ ἀφεντότοπος καὶ κληρονόμος ὅπερ ἐστὶ καὶ ὀνομάζεται εἰς τὰ παντοῖα τοῦ ὅλα οὐκ ἔκ τινος βίας, ἀνάγκης ἢ δελεασμοῦ, ἢ ἀφεντικῆς ἐπηρείας ἢ ὀχλήσεως ἢ ἐτέρας ἀνάγκης, ἀλλὰ διὰ τοῦ καλοῦ θελήματος καὶ ἐξουσίας, ἔδωκεν καὶ παρέδωκεν πρὸς τὸν εὐλαβέστατον κῦρ. παπᾶ Νικόλαον τὸ ἐπὶ κλὴν Λογοθέτην ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς
 10 τοὺς αἰῶνας καὶ πρὸς πάντας τοὺς κληρονόμους καὶ διαδόχους αὐτοῦ

τὸ μοναστήριον τῆς κυρίας μας Θεοτόκου τῆς ἐπ' ὀνόματι Σκοπιώτισσας, ὡς καθὼς εὐρίσκεται μὲ ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ περιγύρου τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου, ἵνα ἔχουν καὶ κρατοῦν αὐτὸ ἀπὸ κληρονομίας εἰς κληρονομίαν αὐτῶν, ὡς ἴδιοι οἰκοκυραῖοι καὶ ἐξουσιασταὶ ἐλεύθερον, πάντι ἐλεύθερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλειον σὺν πασῶν νομίμων καὶ προνομίων τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου ἐσόδων καὶ ἐξόδων καὶ εἰς νομὴν τοὺς ἔθυσεν διὰ κονδυλίου καὶ ἔδωκεν πρὸς αὐτοὺς δύναμιν κυριότητος εἰς τὸ προγραφέν μοναστήριον καὶ ποτὲ τῷ καιρῷ τοῦ μὴ ἔχειν τολμῆσαι εἰσελθεῖν εἰς ἐναντιότητα τινὰς ἀπὸ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, μήτε συγγενῆς αὐτοῦ, μήτε ἕτερος δι' αὐτοῦ, μήτε ἄρσεν, μήτε θῆλυ, ἵνα ἀνατρέψουν ἢ ἀκυρώσουν τὴν παροῦσαν γραφὴν, ὡς καθὼς τὸ εἶχε δομένον καὶ ὁ μακαρίτης πατήρ αὐτοῦ, ὁ ποτὲ μισέρ Γουλιάμος Δακουζάς, οὕτως τὸ ἔδωκεν καὶ ὁ προγραφεὶς μισέρ Ἀντώνιος διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ πατρὸς καὶ μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἐδικὴν του καὶ πάντων τῶν ἀπελθόντων καὶ ἐπερχομένων ἐξ αὐτῶν διὰ νὰ ἔχουν καὶ τὸ μνημόσυνον εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα, 25 ὡς λέγομεν καὶ ἄνωθεν. διὰ γὰρ πλείω ὠφέλειαν καὶ ἀσφάλειαν ἐγεγόνει ἡ παροῦσα γραφή, ἔγγραφον γραφέν παρὰ Βαρνάβα Φραγκοπούλου νοταρίου δημοσίου, τῷ ἡμῶν συνήθει σημείῳ σημειωθὲν καὶ δοθὲν κατενώπιον τιμίων ἀνδρῶν παρακληθέντων μαρτύρων μισέρ Ντομένεγον Βασκόνη καὶ κύρ. Νικολάου Ρουσέου καὶ κύρ. Γληγόρι Κοντοσταύλου. 30

7

[Ἡ κατωτέρω συμφωνία ἐγένετο μεταξὺ τοῦ Τζάννε ἢ Ἰωάννου Μπαρζόν (Βαρζοῦ) καὶ τοῦ ἱεροδιδασκάλου Θεοφυλάκτου Παρίση, μετερχομένου, ὡς συνήθως κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, καὶ τὸν συμβολαιογράφον. Ἡ συμφωνία τηρεῖται εἰς τ' ἀρχεῖα αὐτοῦ (1544—1570, σελ. 107).]

—αφμστ'. ἡμέρα 1'. τοῦ ἰανουαρίου μηνός, ἰνδ. δ'. Τὴν σήμερον ἐγὼ ὁ Παπᾶ Θεοφύλακτος Παρίσης ἐσυμφώνησε μὲ τὸν κ. Τζάννε Μπαρζόν ἵνα μάθω τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὰ γράμματα ξέφαλμα, ὀκτὸήχον, ψαλτήριον καὶ ἀπόστολον καὶ νὰ ὀφείλῃ ὁ ἄνωθεν κύρ Τζάννης νὰ μοῦ δίδῃ διὰ κόπον εἰς τὸ ἄνωθεν μάθημα τοῦ υἱοῦ του φλουρία ε'. 5
κουρέντε καὶ νὰ χρεωστῶ νὰ τότε μαθαίνω γράψιμο καὶ μαθαίνοντας τὸ παιδί κάθε μάθημα, νὰ πληρῶνῃ ὁ πατέρας αὐτοῦ. Ὑπὸ μαρτυρίαν τοῦ εὐλαβεστάτου ἱερέως παπᾶ Πέτρου Λιτάρδου καὶ κύρ. Πιέρου Μακρῆ.

8

[Καὶ ἑτέρα συμφωνία ἐγένετο μεταξὺ τοῦ Πέτρου Πορφύρη καὶ τοῦ γραμματικοδιδασκάλου Νικολάου Καιροφύλα, τηρουμένη εἰς τ' ἀρχεῖα τοῦ ἄνωδι συμβολαιογράφου Θεοφ. Παρίση (σελ. 89).]

Τῇ 21 Ὀκτωβρίου 1549. Ὁ Πέτρος Πορφύρης ἐσυμφώνησε μὲ τὸν Νικόλαον Καιροφύλαν ἵνα μαθητεύσῃ τὸ παιδί αὐτοῦ ὀνόματι

Νικόλα ξέφαλμα, ὀκτόηχον, ψαλτήριον, ἀπόστολον καὶ γράψιμον καὶ ὁ κύρ. Πέτρος ὑπόσχεται ἵνα ὀφείλῃ νὰ δώσῃ τοῦ εἰρημένου κύρ. Νικόλα
5 διὰ δούλευσι τοῦ αὐτοῦ παιδίου ἄσπρα 200 καὶ νὰ δίδῃ ὁ κύρ. Πέ-
τρος τοῦ κύρ. Νικολῆ πρὸ πάρται φλουρί χρυσὸ α'. βενετικό
καὶ τὸ ρέστο τὸν ἀριθμὸν ἕως τὰ ἄσπρα 200 μὲ τοιοῦτον νὰ ἐβγάνη
τὸ παιδί μαθημένο γράμματα καὶ γράψιμο, ὥς καθὼς εἶναι συνήθεια
ἐν Ζακύνθῳ τῶν σχολίων.

[Σημ. Στ. 5: "Ἀσπρον (αχδζέ' παρὰ Τούρκοις, κερμάτιον λευκόν), εἶχεν ἀξίαν ἴσην πρὸς τὸ $\frac{1}{120}$ τοῦ Τουρκικοῦ γροσίου. Ὁ Ἰωαννίκιος ὁ Καρτάνος ἐν τῷ περὶ «Φι-
λαργυρία» λόγῳ του λέγει, ὅτι 200 ἄσπρα ἰσοδυνάμουν τότε πρὸς 4 δρουκάτα,
ἢ χρυσὰ ἐνετικά νομίσματα. Καὶ ὁ Λεουγκλάβιος, λέγει ὅτι, κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον,
12Τ'. ἑκατ/δα, 4 μὲν ἄσπρα ἠδύναντο μίαν δραχμὴν, 54 δέ, ἐν χρυσοῦν σουλτάνιον
(sultanino), ἴσον τῷ βενετικῷ χρυσῷ νομίσματι κατὰ τὴν ἀξίαν καὶ τὸ βάρος. (Βλ.
Σ. Λάμπρον, «Ν. Ἑλληνισμὸς», τόμ. Γ', σ. 529). Κατὰ δὲ τὸν Μ. Γεδεών, «Προ-
κόννησις», σ. 51, ἑκατὸν πενήντα ἄσπρα ἰσοδυνάμουν πρὸς 4 φιορίνια καὶ ἔτι πρὸς,
ἢ περίπου ἑνδεκα φράγκα. Καὶ ὁ ἴδιος «Ἑλληνογραφία καὶ κερὰ μίαν», σελ.
ρλθ', 1775 ἄσπρα περίπου 120 φράγκα τῆς σήμερον. Κατὰ τὸν Ν. Πολίτην, «Παρο-
μίσματα», τόμ. Α', σ. 291, τὸ ἄσπρον ἴσον πρὸς τὸ $\frac{1}{3}$ τοῦ παρᾶ, ἢ τὸ $\frac{1}{120}$ τοῦ γρο-
σίου. Τὸ ἄσπρον ἐν ἔτει 1900 ὑπελογίζετο πρὸς δύο λεπτά καὶ κλάσμα τι τοῦ τότε
λεπτοῦ.— Στ. 6: πρὸ πάρται=προκαταβολικῶς.— Στ. 6: τὸ φλουρί ἢ φλωρί τῷ
1546 καὶ 1560 εἶχεν ἀξίαν 50 ἄσπρων. (συμβολαιογράφος Θ. Παρίσης σ. 342.)—
Στ. 6: μὲ τοιοῦτον = καὶ οὕτω].

9

[Καὶ τρίτη συμφωνία διδασκαλίας ἀπαντᾷ μεταξὺ τοῦ Πέτρου Ραφομα-
νίκη καὶ τοῦ τότε ἀναγνώστου Νικολάου Καιροφύλα, τηρουμένη εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ
αὐτοῦ συμβολαιογράφου Θ. Παρίση (σελ. 172) ἔχουσα, ὡς ἑπεται]

αφν'. ἡμέρα ιε'. τοῦ δικεμβρίου μηνός, τὴν σήμερον παρὼν σω-
ματικῶς ὁ κύρ Πέτρος Ραφομανίκης καὶ ἐσυμφώνησε μὲ τὸν κύρ Νικόλα
ἀναγνώστη Καιροφύλαξ ὑποσχόμενος ὁ αὐτὸς ἀναγνώστης ἵνα ὀφείλῃ
νὰ μαθητεύσῃ τοῦ κύρ. Πέτρου τὰ δύο παιδιά, τὸν Δημήτριον, καὶ τὸν
5 Κωνστάντιον τὸ μισὸ ψαλτήρι καὶ ἀπόστολον καὶ χωρὶς τὸ γράψιμον,
καὶ μὲ τοιοῦτον, νὰ τὰ μάθῃ νὰ διαβάζουν τὰ γράμματα κατὰ τὴν συνή-
θεια ἀνεμποδίστως καὶ ὁ κύρ Πέτρος νὰ ὀφείλῃ νὰ δίδῃ τοῦ ἁνωθεν διδα-
σκάλου διὰ κόπον καὶ μάθησι τῶν παιδιῶν του ἄσπρα ρ'. ἦτοι ἑκατό,
τὰ ἄσπρα ν'. νὰ ὀφείλῃ καὶ δίδῃ ὁ κύρ Πέτρος τὸ μισοσαράκοστο τῆς μεγα-
10 λης σαρακοστῆς τῆς ἐρχομένης, καὶ τὸ ἕτερο φλουρί τελειώνοντας τὰ παι-
δια καὶ νὰ μὴν χρεωστῇ ἄλλο νὰ δόσῃ ὁ κ. Πέτρος τοῦ διδασκάλου, μόνον
πασχάτικο, οὐχὶ ἄλλο. ὑπὸ μαρτυρίαν κύρ Γεωργ. Γκρέκας καὶ κύρ. Γα-
λιάτζος Θωμόπουλος.

10

[Καὶ νεωτέρα ἐνδιαφέρουσα συμφωνία συνήφθη μεταξύ τοῦ Ἰακώβου Δοξαῤᾰ καὶ τοῦ διδασκάλου Κωνσταντίνου Βουτζανέση, τηρουμένη εἰς τ' ἀρχεῖα τοῦ συμβολαιογράφου Ζακύνθου Ἀναστασίου Λογοθέτη (1548—1598, σελ. 32].

αφνγ'. ἰνδ. β'. ἡμ. 16 τοῦ Νοεμβρίου

τὴν σήμερον ὁ κύρ. Ἰακώβος Δοξαῤᾰς ἀπὸ ἐν μέρος, ἐκ δὲ τὸ ἕτερον ὁ κύρ. Κοσταντῆς Βουτζανέσης, τὴν δὲ σήμερον ἐσυμφώνησαν τὰ δύο μέρη ἀμφοτέρωθεν καὶ ὑπόσκειται ὁ ρηθεὶς κύρ. Κοσταντῆς ὅπως νὰ μάθῃ τὰ γράμματα τὰ ρωμέϊκα τὰ παιδία τὰ δύο τοῦ ἄνωθεν κύρ. Ἰακώβου, τὸν 5 Δημήτρι καὶ τὸν Ἀντώνιον, ἥγουν νὰ τὰ μάθῃ τὸν προοιμιακὸν καὶ πτοήχη, ψαλτήρι καὶ ἀπόστολο διὰ φλορία κουρέντε πέντε ὕμισυ 5 1/2 καὶ μαθαίνοντας ὁ ἄνωθεν κύρ. Κοσταντῆς τὰ εἰρημένα παιδία καλὰ ἀρ- σκούμενα διὰ καλὸς διδάσκαλος ξοφλόντας τα ὑπόσκειται ὁ ἄνωθεν κύρ. Ἰακώβος ἵνα ὀφείλῃ νὰ δίνη καὶ νὰ πληρώνῃ τὰ εἰρημένα στάμενα 10 5 1/2 φλορία πρὸς τὸν εἰρημένον κύρ. Κοσταντῆ χωρὶς λόγου καὶ κρί- σεως καμίας. καὶ οὕτως ἐσυμφώνησαν τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα μέρη κατέμ- προσθεν παρακληθέντων μαρτύρων κύρ. Στεφάνου Ρούντζερη καὶ Νικο- λάου Πατίλα καὶ κρ. Τζάνε Κοντόσταυλου.

(Σημ. Στ. 7: κουρέντε=τρέχοντα, ἐν κυκλοφορίᾳ.— Στ. 10: στάμενα= χρήματα.)

11

[Ἐν τῷ φρουρίῳ Ζακύνθου ἐσώζετο ἄλλοτε ναὸς τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, προστάτου τῆς νήσου ἐκείνης, πρὸ τῆς ἀνα- κηρύξεως ὡς τοιοῦτου τοῦ Αἰγίνης Ἁγίου Διονυσίου. Τὸν ναὸν τοῦτον, πατρω- νικῶ δικαίωματι, παρεχώρησεν ἡ Βενετικὴ Πολιτεία διὰ βίου πρὸς τὸν ἐν Ζακύνθῳ παραμένοντα πρωτοπαπᾶν Ναυπλίου Νικόλαον Μαλαξόν, ὅστις τὴν 17 Νοεμβρίου 1557, ὡς κατωτέρω, κατέστησεν ἐφημέριον τοῦ ναοῦ τὸν ἱερέα Ἀντώνιον Καφί- ρην καὶ διὰ τοῦ κατωτέρου ἐγγράφου, συνταχθέντος παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου Π. Παλαιολόγου (1541—1559) καὶ τηρουμένου εἰς τ' ἀρχεῖα αὐτοῦ, παρέδωκε τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ τὰ βιβλία τοῦ ναοῦ εἰς τοὺς μνημονευομένους ἐπιτρόπους.]

αφνζ'. ἰνδ. α'. ἡμέρα αζ'. τοῦ νοεμβρίου μηνὸς εἰς τὸ κάστρο Ζακύνθου ἔνδον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ὁ εὐλα- βέστατος πρωτοπαπᾶς Ναυπλίου κύρ. Νικόλαος ὁ Μαλαξός, ὡς ἐκεῖνος ὅπου εὐρίσκεται μπενεφιτζιάδος ἀπὸ τὴν ἐκλαμπροτάτην αὐθεντίαν εἰς τὸν ἄνωθεν ναὸν τοῦ μεγάλου Προδρόμου καὶ εἰς δυνάμεως τῆς ἐπι- 5 τροπικῆς ὥσπερ ἔκαμε, καθὼς φαίνεται εἰς τὰ ἄτῃ ἐμοῦ νοταρίου, ἔδωκε καὶ ἐπαρέδωκε τὰ κάτωθεν ἱερὰ καὶ βιβλία τῶν ἐπιτρόπων του, καθὼς κάτωθεν φαίνονται, ἥγουν τοῦ μίσερ Νικολάου Μαρτελάου καὶ κύρ. Γεώργι Γαητάνη νὰ τὰ ἔχουν εἰσὲ φύλαξιν καὶ ὅταν ἤθελε κάμνῃ 10 χρεῖα διὰ ὑπηρεσία τῆς ἐκκλησίας, νὰ τὰ δίδουν τοῦ ἐφημερίου νὰ κάμνῃ

τὴν ὑπηρεσίαν καὶ πάλιν νὰ τὰ ἐπιστρέφῃ εἰς τὴν αὐτὴν φύλαξιν.

- "Ἐνα βαγκέλιο βεβράϊνο καθημερούσιο ἐντυμένο μὲ γεράνιο βελούδο καὶ μὲ μία στρῶσι ἀργυροδιάχρυση καὶ δύο κομμάτια ἀσήμι στενὸ ἀπὸ ἄνωθεν τοῦ σανιδίου ἕως κάτω καὶ ἄλλα τέσσαρα κομμάτια
- 15 ἀσήμι εἰς τὰς τέσσαρες ἄγκωνες τοῦ σανιδίου βολοῦμε πρῶτο,
 — "Ἐναν ἀπόστολον τῆς στάμπας μήκος δεύτερο,
 — Ψαλτήριον τῆς στάμπας μήκος δεύτερο,
 — Ὡρολόγιον ἐν διὰ χειρὸς μήκος τρίτο,
 — Ὀκτόηχος ἐξηγημένη μήκος πρῶτο,
- 20 — Ἀποστολοβάγκελο σαβατοκύριακο μήκος δεύτερο.
 — Λειτουργία μία τηλικητέβρανο προηγιασμένη.
 — Λειτουργίαι τρεῖς διὰ χειρὸς τοῦ Χρυσσοστόμου, τοῦ μεγάλου Βασιλείου καὶ τῶν προηγιασμένων βαμβάκινες, μήκος δεύτερο
 — Τριῶδιον ἓνα διὰ χειρὸς μετὰ τῆς μεγάλης ἐβδομάδος βαμπάκινο.
- 25 μήκος πρῶτο.
 — Πεντηκοστὰρι ἓνα τῆς στάμπας μήκος δεύτερο.
 — Παρακλητικὸν ἓνα τῆς στάμπας μήκος πρῶτο
 — Ἀνθολόγιον ἓνα τῶν δώδεκα διὰ χειρὸς. μήκος πρῶτο.
 — Μηναιόν, ὁ σεπτέμβριος ἐν διὰ χειρὸς βαμπάκινο μήκος δεύτερο
- 30 — Τριμηναιόν τῆς στάμπας σεπτεμβρ. ὀκτ. καὶ νοέμβρ. μήκος πρῶτο
 — "Ἐτερον τριμηναιόν δεκεμβ. ἰανουαρ. καὶ φεβρουάριος τῆς στάμπας μήκος πρῶτο
 — "Ἐτερο τριμηναιόν διὰ χειρὸς μάρτιος, ἀπρίλης καὶ μάλιστα Στουδιτης βεβράνον μήκος πρῶτο
- 35 — "Ἐτερο τριμηναιὸ τῆς στάμπας μάρτ. ἀπρίλης καὶ μάλιστα με κοκκινωτομάρι μήκος πρῶτο
 — Μηναιόν ὁ αὐγουστος διὰ χειρὸς μήκος δεύτερο
 — Τυπικὸν ἓνα διὰ χειρὸς μήκος δεύτερο
 — Βιβλίον περιέχον εἰς τὴν ἀρχὴν λόγον τῆς Λαμπρᾶς, τὸ ὁποῖον εἶναι κυριακοδρόμι με βενετικὸν στάχωμα μήκος δεύτερο.
- 40 — Βιβλιάριον περιέχον πράξεις κοσμικὰς καὶ ἐπιστολὰς μήκος τρίτον
 — Βιβλίον παλαιὸν περιέχον τὰς ἀκολουθίας τοῦ Γενεσίου καὶ ἀποτομῆς τοῦ Προδρόμου καὶ λόγους τῶν αὐτῶν ἑορτῶν μήκος δεύτερο
- 45 — Σττηρηάριον παλαιὸν χωρὶς σανίδα μήκος πρῶτο
 — Εὐχολόγιον ἐν μὲ μία στρῶσι ἀργυρῇ μήκος δεύτερο
 — Δισκοπότηρον ἓνα, τὸ καυκὶ ἀργυρὸ, τὸ ποδάρι χαρκοματένιον
- 50 λαβοράδο σηκωτὸ καὶ ὁ δίσκος χαρκοματένιος περιχρυσωμένα, φουρνίδα μετὰ τῶν ἱερῶν καλυμμάτων, ἦγουν:
 ἄεραν χρυσοκόκκινον καὶ ἱεροκαλύμματα τοῦ δίσκου, ἓνα καμανχένιον

καὶ τοῦ ποτηρίου ἄλλο, ἓνα μεταξωτὸ πράσινο, λαβίδα μία ἀργυρῇ.

— Ἀστερίσκος ἓνας σταγωνένιος

— Λόγχη μία σιδερένια

55

— Καθιέρωσις μετὰ τοῦ ἀντιμηνσίου.

— Θυματήριον ἓνα ἀργυρὸ ὄλο.

— Ἔτερα θυματήρια δύο παφιλέτικα πρῶτο καὶ δεύτερο.

— Κροντήρι ἓνα παλαιό,

— Κοῦπα μία ἀργυρῇ,

60

— Σιγλέρι ἓνα παφιλένιο διὰ τὸν ἀγιασμόν,

— Φελόνι ἓνα δαμασκὴ ἄσπρο μὲ πολονδεσποτικὸν ρεκαμάδον.

— Φελόνι ἕτερο,

— Στηχάρι ἓνα κόκκινο μεταξωτό,

— Στηχάρι ἕτερο,

65

— Πετραχειλί ἓνα ρεκαμάδον,

— Ἔτερο πετραχειλί κόκκινο βελουδένιο,

— Ὑπογονάτιον ἓνα χρυσοῦφαντο μὲ σταυρὸν χρυσὸν εἰς τὴν μέση,

— Ἐπιμάνικα ζευγάριον ἓνα χρυσᾶ,

— Ἐπιμάνικα ζυγὴ μία τζενταδένια κόκκινα,

70

— Ὑποδέα μία μεγάλη φερσετὴ μὲ κόκκινο βελουδο καὶ γαλαζοκίτρινο μεταξωτό,

— Καμπανέλα μία,

— Δύο πηθάρια λαδικὰ ἄδεια.

Καὶ διὰ πίστεως ἐγεγόνει ἡ παροῦσα εἰς πίστιν καὶ ἀσφάλειαν 75
ὑπὸ μαρτυρίας κῦρ. Πέτρου Κοκκάλα, Καλοϊωάννη Παγούδη καὶ κῦρ.
Φώτῃ Κουρτέζῃ, ἐνώπιον τῶν ὁποίων ὡμολόγησε ὁ ἄνωθεν κῦρ. Νικο-
λός, πῶς ἔλαβε ὅλα τὰ ἄνωθεν εἰς σὲ μιὰ κασέλα μὲ τὸ κλειδί.

Ἐγὼ Τροβάζος Πάγκαλος νοτάριος παρακαλεστός ὑπὸ τῶν 80
δύο μερῶν, ἔγραψα.

[Σημ. Στ. 4: μπενεφετζιάδος = εὐεργετημένος. — Στ. 6: ἄτη = πράξεις. —
Στ. 11: βεβράϊνο = ἐκ μεμβράνης. — Στ. 15: βολουμέ = τόμος. — Στ. 16: τῆς
στάμπας = ἐντυπο. — Στ. 18: διὰ χειρὸς = χειρόγραφον. — Στ. 21: τηλικηβέβρανο
= ἐσταχωμένη διὰ μεμβράνης. — Στ. 50: λαβοράδο = εἰργασμένον. — Στ. 50: ση-
κωτὸ = ἐγγλύφως. — Στ. 50 φουρνίδα = ἐφοδιασμένα. — Στ. 54: σταγωνένιος = ἐκ ψευ-
δαργύρου. — Στ. 58: παφιλέτικα = ἐκ χρυσοχάλκου. — Στ. 61: σιγλέρι = καδίσκος.]

12

[Τὸ κατωτέρω προικῶν συμβόλαιον, συνταχθὲν παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου
Ζακύνθου Ἀγγέλου Ρωμανοῦ (1547—1567) εἰς τ' ἀρχεῖα τοῦ ὁποίου καὶ τηρεῖ-
ται, διαλαμβάνει τὴν προῖκα, τὴν ὁποίαν ὁ Πέτρος Δε - Φραντζέσκης παραδίδει
πρὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Λουτζιάν καὶ τὸν μελλόνυμφον αὐτῆς Παῦλον Πανδόνην.
Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ συμβολαιογράφου Θ. Γραικοῦ (1564—1575), ἡ προῖξ παρε-
δίδετο εἰς τὸν μνηστῆρα τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου «.... νὰ χρεωστῇ
νὰν τὰ δώσῃ τὰ ὑποστατικά, ρουχισμόν καὶ ἀπὸ τὰ μετρητὰ δοκᾶτα ἑκατὸν

πενήντα πρὶν τῆς εὐλογήσεως ἡμέρες τρεῖς...» Σήμερον ἡ προικοπαράδοσις ἐν Ζακύνθῳ γίνεται συνήθως μίαν ἢ δύο ἡμέρας πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου.]

Ἐν Χριστοῦ ὀνόματι ἀμήν, ἔτη ἀπὸ τῆς αὐτοῦ γεννήσεως αἰ. ἰνδ. ε'. ἡμέρα λα'. τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός, εἰς τὸν αἰγιαλὸ τῆς παρούσας πόλεως καὶ νῆσος Ζακύνθου, εἰς τὸν οἶκον τοῦ παρὼν μρ Πιέρου δὲ Φραντζέσκου. ἡ περιλαβὴ τῆς προικὸς, ὅπερ περιλαμβάνει ὁ παρὼν 5 κῦρ. Παῦλος Πανδόνης καὶ ἡ παρὼν συμβία αὐτοῦ, ἡ κυράτizza Λουτζία ἀπὸ τὸν ἄνωθεν μρ Πιέρο ἀδελφὸν αὐτῆς, εἰς κινήτὰ καὶ ἀκίνητα, ὡς καθὼς διαλαμβάνει καὶ τὸ προικοσύμφωνον αὐτῶν, ὡς φαίνεται γεγραμμένο εἰς τὰ ἄτη ἐμοῦ νοταρίου, εἰς τοὺς αἰ. μαρτίου ε'. καὶ ἡξίωσαν τοὺς ὑποκάτωθε γεγραμμένους τιμίους στιμαδόρους, τὸν εὐγενῆ μρ. 10 Μπενάρδο δὲ Φραντζέσκη καὶ εὐγενῆ μρ. Τζουάνε Σιγοῦρον καὶ Ρεμπὶ Ἀμπράμ Κόπιο, ἵνα ἰδοῦν καὶ στιμάρουν τὰ ὑποκάτωθεν γεγραμμένα. Ἐν πρώτοις:

- Κρεββάτι ἓνα καινούργιο γεμάτο πτερό, μὲ μία μακρυνάρα γεμάτη πτερό καὶ προσκεφαλάδας στ' καὶ δύο μικρὰ στιμάδα φλωρία κορέντε 10.—
- 15 —σεντόνια δύο ψιλὰ κεντιστὰ ξώστηθα μὲ κλοναῖς. φλ. 12.—
 —ἔτερα σεντόνια δύο ψηλά, σκέτα ἄβρεχα φλ. 5.—
 —ἔτερα σεντόνια φορεμένα ψηλά φλ. 4.—
 —πάπλωμα ἓνα μπλάβο μὲ σωπάνι κόκκινο φλ. 8.—
 —ἔτερο πάπλωμα ἓνα ἄσπρο λαβοράδο σουριάνικο . . . φλ. 8.—
- 20 —ἐμπροστοκούρτουνα δύο κομμάτια ἀρμιζίνα, κόκκινα καὶ καρνάδα φλ. 5.—
 —ἔτερα λινὰ βεργάδα μὲ τὸ ραντζαοῦνι τους φλ. 2.—
 —ἐνδεμέλαις λιναῖς κεντηταῖς μὲ κλοναῖς καὶ ἓνα ζευγάρι μὲ μετάξια μαῦρα, ζευγάρια ἔξη φλ. 6.—
- 25 —ὑποκάμισα ὀκτὼ κεντητὰ μὲ καβέτζα καὶ πάρτι τὰ μανίκια κεντητὰ φλ. 12.—
 —ἓνα φόρεμα γυναικεῖο κόκκινο σκαρλατίνο, φορνίδο μὲ φρέζο ἀρμιζίνο φλ. 12.—
 —ὀστία μία φουρνίδα κανελάτη μὲ τὸ σοτακάσι . . . φλ. 6.—
- 30 —καριζέα φουρνίδα, λατάδα μὲ λίσταις ἀρμιζέναῖς. . . φλ. 6.—
 —σάρτζα μία πράσινη οὐζάδα φουρνίδα, καὶ μία καρπέτα πράσινη φλ. 3.—
 —βελέσι ἓνα ἄσπρο φουρνίδο φλ. 3.—
 —μανίκια ράξινα κόκκινα καρμιζένια ζευγάρι ἓνα καὶ
- 35 ἔτερα δαμάσκηνα κόκκινα φλ. 4.—
 —τουβάγια μία μεγάλη καὶ τρεῖς κονταῖς καινούριας. . φλ. 4.—
 —τουβαλήφια καινούρια εἴκοσι δύο φλ. 2.—
 —ρεστολομάνδουλα λινὰ ἔξη κεντητὰ, πάρτι ἔξάντα. . . φλ. 4.—
 —ἔτερο ἓνα φλ. 1.—

—κάποις πέντε οὐζάδες φλ. 3.— 40
 —ποκάμισα τρία τῆς μάνας τῆς οὐζάδα. φλ. 3.—
 —κασέλα μία δαλμπό καὶ τὰ κεφάλια κάρινα. φλ. 4.—
 —ἔτι καὶ τὰ μετρητὰ, τὰ φλωρία κουρέντε πενήντα, εἶπαν καὶ ὠμολό-
 γησαν τὰ ἄνωθεν μέρη μρ. Πιέρος καὶ κύρ. Παῦλος, ὅτι ἔχουν ἐνδυμένα
 σὲ πλέον λογῶν πραγματίαις καὶ πουλῶντας αὐτάς νὰ τοῦ παραδίδη 45
 αὐτά.

—ἔτι εἶπεν καὶ ὠμολόγησεν ὁ ρηθεὶς κύρ. Παῦλος, ὅτι ἔλαβε καὶ ἐπε-
 ρίλαβέ τα δύο ὀσπίτια καὶ χωράφια μὲ ἐλαιόφυτα, ὡς καθὼς διαλαμβά-
 νει τὸ προικοσύμφωνον αὐτῶν, ὡς ἄνωθεν λέγομεν, καὶ κράζονται εὐ-
 χαριστημένοι ὁ ἄνωθεν κύρ. Παῦλος καὶ ἡ κυράτσα Λουτζία ἀπὸ εἴ τι 50
 ἔλαβαν ἀπὸ τὸν ἄνωθεν μρ Πιέρο κουνιάδον αὐτοῦ, ἀπὸ εἴ τι τοὺς
 εἶχαν ταμένο εἰς τὸ προικοσύμφωνον, ὡς ἄνωθεν λέγομεν, ἔτζι καὶ πατρι-
 κά καὶ μητρικά, αὐτῆς καὶ ἀδελφομοῖρι αὐτῆς κατέμπροσθεν τῶν ἄνω-
 θεν γεγραμμένων τιμίων στιμαδῶρων καὶ μρ Φραντζέσκου Μουρου-
 ζίνη καὶ μρ Πιέρου Ἀλμπέρτου καὶ μρ. Τζουάνε Πετρούτζου. 55

[Σημ. Στ. 9: σημαδῶρους=ἐκτιμητάς.—Στ. 11: στιγάrouν=ἐκτιμήσουν.—
 Στ. 15: ζώστηθα= τὰ κατὰ τὴν στρώσιν καὶ πρὸς τὰ ἄνω ἐστραμμένα διὰ
 νὰ φαίνεται ὁ ποικιλτὸς διάκοσμος αὐτῶν.— Στ. 18: σωπάνι= ὑπόρραμμα.— Στ.
 25 μὲ καβέτζα= διάκοσμον.— Στ. 27: σκαρλακίνο=πορφυροῦν.— Στ. 27: φορ-
 νίδο=ἐφοδιασμένον.—Στ. 29: σοτακάσι = στηθόδεσμος. Στ. 31: σάρτζα= σκέ-
 πασμα.— Στ. 32: καρπέτα = προστήθιον.— Στ. 51: κουνιάδον= ἀνδράδελφον,
 γυναικάδελφον.]

13

[Τὸ κατωτέρω συμβόλαιον ἀφορᾷ εἰς ἀνανέωσιν ἐκμισθώσεως χωραφίου
 τινός, κειμένου εἰς Κέρκυραν, μεταξὺ τοῦ ἱερέως Στεφάνου Βλάχου καὶ τοῦ Γεωρ-
 γίου Σκιαδοπούλου. Τὸ συμβόλαιον συνετάχθη ἐν Κερκύρᾳ παρὰ τῷ ἐκεῖ συμβο-
 λαιογράφῳ ἱερεῖ Φωτίῳ Παλατιανῷ, βραδύτερον δὲ κατετέθη εἰς τ' ἀρχεῖα τοῦ
 ἐν Ζακύνθῳ συμβολαιογράφου Λ. Πλατυπόδη (1568—1585, σελ. 24.)]

αφ᾽στ'. ἡμέρα ιη'. τοῦ φεβρουαρίου μηνὸς ἔσωθεν νάρθηκος
 τῆς ἐνδόξου μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κεχαριτωμένης ἐν τῷ
 Ἐξοπόλῳ τῶν Κορυφῶν, εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Γαστράδων. ὁ εὐλαβέ-
 στατος ἐν ἱερεῦσι παπαῖ κύρ. Στέφανος Βλάχος, παρὼν σωματικῶς, ὠμο-
 λόγησε καὶ εἶπεν, ὅτι, ἐπειδὴ ἔχει πρὸς τὸν παρόντα κύρ. Γεώργι Σκια- 5
 δόπουλον πακτωμένον ἓνα χωράφιον κείμενον εἰς τὴν Παλαιόπολιν, ἐλεύ-
 θερον, πλησίον τοῦ Γληγορίτζα καὶ ἐτέρων καὶ ἔχει ἀκόμη νὰ τὸ χαίρη
 χρόνους δύο ἐρχομένους, ἀρχινώντας ἀπὸ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἀγίου Ἡλίου,
 ἥτις ἐστὶν κ. τοῦ ἀλωναρίου, καθὼς εἰς τὰς πράξεις τοῦ ποτὲ παπαῖ κύρ.
 Ἀνδρέου Φλόρου νοταρίου, παρόντες τοίνυν σωματικῶς ὁ ρηθεὶς ἱερεὺς 10
 καὶ ἡ αὐτοῦ πρεσβυτέρα κυράτσα Κιούλα, τοῦ ἐπάκτωσαν ἀκόμη τὸ
 αὐτὸ χωράφιον, ἀφ' οὗ τελειωθῶσιν οἱ ρηθέντες χρόνοι ὡς ἄνωθεν διὰ
 ἐτέρους χρόνους ἐρχομένους τρεῖς, ἀρχινώντας πάλιν ὁ καιρὸς αὐτῶν

ἀπὸ τοῦ Ἀγίου Ἡλίου, διὰ πάκτο τὸ καθόλου δουκᾶτα νο 4 ἡγουν τέσ-
 15 σαρα κουρέντε ὅποια ἔλαβεν αὐτὰ κατὰ τὸ παρὸν παρὰ χειρὸς τοῦ ρη-
 θέντος Σκιαδοπούλου σῶα καὶ ἀνελλιπῇ καὶ κράζονται πληρωμένοι καὶ
 εὐχαριστημένοι παρ' αὐτοῦ διὰ τὸ αὐτὸ πάκτος τῶν ρηθέντων ἐρχομέ-
 νων χρόνων, δηλαδή, αφοα'. ἐπωφειλομένων αὐτῶν τοῦ διαυθεντίζειν
 αὐτὸν ἐκ πάσης ἐναντιότητος εἰς δόσιμον τῶν ἑαυτῶν ἀγαθῶν, κῦρ.
 20 κ. Κοντόπουλος καὶ κ. Ἰω. Σιέρμπης μάρτυρες.

Φώτιος ἱερεὺς Παλατιανὸς δημόσ....

14

[Καὶ ἑτέρα ἱστορικὴ οἰκογένεια μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως
 ἀπαντᾷ ἐν Ζακύνθῳ κατὰ τὴν ΙΣΤ' καὶ ΙΖ' ἑκατονταετηρίδα, ἡ τῶν Χρυσολουρᾶ, εἰς
 τὰ πρόσωπα τῶν Γερμανοῦ ἱερομονάχου καὶ πατριαρχικοῦ πρωτοσυγκέλου (1567
 καὶ 1579, βλ. συμβολαιογράφου Ἰ. Τσαγκαρόπουλον σελ. 14), Φραγκίσκου (1593,
 βλ. συμβολαιογράφου Ε. Τζιμπλέτην σελ. 181) καὶ Ἀντωνίου ποτὲ Πιέρου (1671,
 βλ. συμβολαιογράφου Ν. Νομικόν σελ. 107). Διὰ τοῦ κατωτέρω συμβολαίου συνταχθέν-
 τος παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου Ἰω. Δρακοπούλου (1559—1593, σελ. ρμγ') εἰς τ' ἀρ-
 χεῖα τοῦ ὁποίου καὶ τηρεῖται, συμφωνοῦσιν ὁ ἀνωτέρω ἱερομόναχος νὰ διδάξῃ τὰ
 τότε γράμματα εἰς τὸν ἐγγονὸν τοῦ Γεωργίου Σβερόνα.]

αφξζ'. μαρτίου ιβ'. ὁ ὀσιώτατος ἐν ἱερομονάχοις κῦρ. Γερμα-
 νὸς τὸ κατ' ἐπὶ κλησιν Χρυσολουρᾶς ἐσυμφώνησεν μετὰ τὸν παρόντα κρ
 Γεῶργο Σβερόνα ἵνα μάθῃ τὸ ἐγκώνιον αὐτοῦ ὀνόματι Τζάννε τὰ γράμ-
 ματα, πινακίδια, ὀκτώηχον, ψαλτήριον, ἀπόστολον καὶ γράψιμον νὰ
 5 ὀφείλῃ νὰ τοῦ δώσῃ εἰς αὐτὰ ὅλα μαθητικά καὶ διὰ κόπον του ἄσπρα
 275 καὶ ἔλαβε τὴν σήμερον πὲρ πάρται ἄσπρα 85 καὶ τὸ ἐναποληφθὲν
 νὰ τοῦ δίδῃ μαθαίνοντας καὶ πληρώνοντας καὶ ἀνίσως καὶ ὁ ἱερομόναχος
 μετὰ καὶ ρὸν ἤθελε μισεύσει, νὰ βάνουν δύο διδασκάλους νὰ βλέπουν τὸ παιδί
 καὶ ὅσα γράμματα θέλει ἔχει μαθημένα περισσότερα ἀπὸ τὰ ἄσπρα
 10 ὅπου θέλει ἔχει παρμένα, νὰ τοῦ τὰ σώνῃ ὁ Σβερόνας ὅσα θέλουν εἰπεῖ
 οἱ διδάσκαλοι, καὶ ἂν ἔχῃ περισσότερα ἄσπρα παρμένα καὶ δὲν εἶναι
 τὸ παιδί μαθημένο, νὰ τοῦ τὰ στρέφῃ ὀπίσω ὅσα θέλουν εἰπεῖ οἱ διδάσκα-
 λοι μετὰ τοῦτο, τὸ παιδί νὰ μὴν δὲν λείπῃ ἀπὸ τοῦ διδασκάλου, εὐγάνοντας
 νὰ μὴν δὲν γίνῃ ἄρρωστο καὶ νὰ τοῦ δίδῃ τὰ νενομισμένα κανίσκια πᾶσα
 15 πᾶσχα, καὶ ἂν ποτὲ τῷ καιρῷ ἤθελε εὐγῇ τὸ παιδί χωρὶς θέλημα τοῦ
 διδασκάλου, νὰ τοῦ πληρῶνῃ ὅλα τὰ μαθητικά στέκοντας ὁ διδάσκαλος
 εἰς τὴν χώραν. Ὑπὸ μαρτυρίαν μρ Ἀντώνι Βεριοτῇ καὶ μρ. Δίμου Προ-
 βατᾶ.

15

[Ἐνδιαφέρουσαι εἶναι καὶ αἱ συχνὰ ἀπαντῶσαι διαθῆκαι ἱεραρχῶν,
 ὧν μία καὶ ἡ κατωτέρω τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου-Κεφαλληνίας Παχωμίου

τοῦ Μακρῆ, ποιμάναντος 17 ἔτη (1550—1567), τηρουμένη εἰς τὰς πράξεις τοῦ συμβ/γράφου Στεφάνου ἱερέως Πικρίδη. (1542—1590). Τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ μνημονεύόμενα τέκνα τοῦ ἐπισκόπου Μακρῆ ἐγεννήθησαν πρὸ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ, τῆς συζύγου αὐτοῦ ἐπίσης πρὸ τῆς χειροτονίας ἀποθανούσης, εἴτε ἀποσυρθείσης εἰς γυναικείαν μονήν.]

Ἐν Χριστοῦ ὀνόματι ἀμήν, ἔπει ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ἀφοε΄. ἡμέρα ιβ΄. τοῦ δεκεμβρίου μηνὸς, εἰς τὸν αἰγιαλὸν τῆς πόλεως Ζακύνθου, εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Θεοφιλεστάτου ἡμῶν ἐπισκόπου κυρίου Παχωμίου Μακρῆ, τὴν σήμερον ἐγὼ ταπεινὸς Ἐπίσκοπος Παχώμιος Μακρῆς εὐρισκόμενος ἀσθενὴς καὶ εἰς κλίνην κατακείμενος καὶ φοβιζόμενος 5 τὴν τοῦ θανάτου στιγμὴν μήπως ἀνέτοιμον λάβῃ με, ἠθέλησα τὴν σήμερον φανερώς καὶ καλῶς διατάξασθαι εἰς τὰ παντοῖά μου ἀγαθὰ, κινητὰ καὶ ἀκίνητα, ἔχοντας τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, σῶρον τὸν νοῦν καὶ τὰς ἐτέρας μου αἰσθήσεις χάριτι Χριστοῦ μου καὶ ἂν ἐκαταρ- 10 σθῇκα τινὰ ἄνθρωπον ἢ ἀφώρῃσα ἀπὸ μικροψυχίαν μου, ἔχω αὐτὸν συγ- χωρημένον καὶ συμπαθημένον ἀπὸ Θεοῦ Παντοκράτορος. Ἐτι θέλω καὶ διορίζω αὐτῇ μου ἢ διαθήκῃ νὰ εἶναι πρώτη καὶ ὑστερινὴ διόρθωσις καὶ νὰ διαμένῃ στερεά, βεβαία εἰς τοὺς ἅπαντας αἰῶνας καὶ ὁμοίως καὶ μετὰ τὸ κοινὸν τοῦ θανάτου θέλω νὰ κηδεύσουν τὸ ταπεινόν μου σῶμα ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῶν Ἱένων, εἰς τὸν ὁποῖον ναὸν ἀφήνω ταῖς 15 καμπάναις πού ἤφερα τοῦ Ἁγίου Νικολάου νὰ εἶναι διὰ τὴν ψυχὴν μου καὶ ὅ,τι ἄλλο ἤφερα τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας νὰ εἶναι διὰ τὴν ψυχὴν μου, ἔτι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῶν Ἱένων πού μοῦ εὐεργέτησεν ἢ ἐκλαμπροτάτῃ αὐθεντία ἐγὼ ἡλπιζα νὰ ζήσω νὰ ἱεουργῶ αὐτὴν καὶ νὰ χειροτονήσω καὶ ἀπὸ τὰ ἐγγόνια μου ἱερέα νὰ ἱεουργῇ αὐτήν. 20 ἀμὴ ἐπειδὴ ὁ Θεὸς μέ καλεῖ εἰς τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον, δόξα τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου αὐτοῦ, λοιπόν, ὡς καθὼς μοῦ τὴν εὐεργέτησεν ἢ ἐκλαμπροτάτῃ αὐθεντία, θέλω καὶ ἐγὼ καὶ ὀνοματίζω τὴν ἄνωθεν ἐκκλησίαν ἑνὸς ἀπὸ ἐγγόνια μου ὁποῖος ἤθελεν ἀξιωθῇ πρῶτος ἅγιος τῆς ἱερωσύνης μέ πᾶσά της δικαίωμα ἵνα ἱεουργῇ αὐτήν καὶ ἔχει τὴν καὶ εἰς ἔπαινον 25 καὶ δόξαν, καὶ αὐξησιν πολυχρόνιον τῆς ἐκλαμπροτάτης ἡμῶν αὐθεντίας ἀμήν, γένοιτο, Χριστὲ βασιλεῦ. Καὶ τὰ παιδία μου θέλω νὰ διαμένουν μοιρασμένα ἀπὸ εἴ τι πᾶσα, ὡς καθὼς ἐμοίρασαν ἀμφοτέρωθεν τοὺς εἰς τὰς ἐννέα τοῦ παρόντος μηνὸς εἰς τὴν ὁποίαν μοιρασίαν μνέσκουν εὐχαριστημένοι οἱ ἄνωθεν αὐτάδελφοι καὶ ποτὲ τῷ καιρῷ νὰ μὴν ἤθελεν ἡμπο- 30 ρέσει τινὰς ἀπὸ τὰ παιδία μου νὰ ζητήσῃ ἢ νὰ ἀναγκάσῃ ἕνας τὸν ἄλλον μήτε πολὺ, μήτε ὀλίγον εἰς τὴν εὐχὴ μου καὶ εἰς τὴν κατάρα μου. Ἐτι ἀφήνω τοῦ διάκου τοῦ υἱοῦ μου μίαν ἀρχιερατικὴν στολὴν τὴν πρώτην ὀλόπλευρην καὶ τὰ ἐπίλοιπά μου ἱερὰ καὶ χαρτῖα νὰ διαμένουν πρὸς τὸν ἑγγονά μου πού ἤθελεν ἀξιωθῇ ἱερεὺς διὰ τὴν ψυχὴν μου. Ἐτι θέλω ὅτι, 35 ἂν βάλουν ἱερέα εἰς τὸν ἄνωθεν ναὸν νὰ ἱεουργῇ αὐτόν, νὰ εἶναι μέ θέλημα καὶ γνώμην τῶν τεσσάρων μου παιδιῶν ἕως νὰ γίνῃ ὁ ἑγγονός μας παπᾶς, καὶ οὕτως ἐτελείωσα τὴν παροῦσάν μου διαθήκην μετὰ καθαρᾶς συνε-

δήσεως κατέμπροσθεν παρακαλεστών μαρτύρων τιμιοτάτου πρωτοπαπᾶ
 40 κῦρ Εὐστάθιου Κοτρονᾶ, παπᾶ κῦρ Γεωργίου Πικρίδης, μισέρ Δημητρίου
 Τζελαήτη, οἱ ὅποιοι μάρτυρες θέλουν ὑπογράψει καὶ μετὰ τὸ χέρι τους.

† ἐγὼ Εὐστάθιος Κοτρονᾶς καὶ πρωτοπαπᾶς Ζακύνθου μαρ-
 τυρῶ τὰ ἄνωθεν καὶ ὑπόγραψα.

† καὶ γὰρ παπᾶ Γεώργιος Πικρίδης μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν καὶ
 45 ὑπόγραψα.

† ἐγὼ Δημήτριος Τζελαήτης μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν καὶ ὑπό-
 γραψα.

16

[Διὰ τοῦ κατωτέρω συμβολαίου, συνταχθέντος ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Ζακύνθου Κ. Κύμβη (1609—1623) τὴν 16 Ἰουλίου 1577, ὡς ὁ χρόνος ἐμφαίνεται ἐξ ἄλλων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐγγράφων, γίνονται γνωστά ἡ τε δραπέτευσις αἰχμαλώτων τινῶν ἐκ τοῦ τουρκικοῦ στόλου, ἡ διάσωσις αὐτῶν ἐν Μάνη (Β ρ α χ ί ο ν ι τ ῆ ς Μ α ῖ ν η ς = Braccio di Maina ὡς τότε ἐκαλεῖτο διὰ τὸ ἐκεῖ βυζαντινὸν φρούριον) ὑπὸ τοῦ Νικολάου Κοσμᾶ (τὴν οἰκογένειαν Κοσμᾶ ἀπαντῶ ἐν Ζακύνθῳ ἐκ Βάθιας τῆς Μάνης τῷ 1565, συμβολαιογράφος Ν. Φραγκόπουλος σ. 135), ἡ προσφυγὴ αὐτῶν εἰς Ζάκυνθον καὶ ἡ σύνταξις εὐχαριστηρίου γράμματος ἐκ μέρους αὐτῶν πρὸς τὸν εἰρημένον Ν. Κοσμᾶν. Χάριν τῶν μὴ εἰδόντων τὴν Ἰταλικήν, παρέχω εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς καὶ εἰς ἐλευθέραν μετάφρασιν τὸ κείμενον τοῦ κατωτέρω συμβολαίου.]

Retrovandosi m Nicolò Cosma dal braccio de Maina, al pre-
 sente abitante in questa città del Zante, essendo li giorni passati che
 fo adì 16 del mese di lujo trovandose ditto m Nicolo in tel suespres-
 so locho de braccio de Maina dove venne l' armata turchescha et che
 5 in essa erano nui sottoscritti schiavi in cadina et in quello locho fus-
 semo scampati dalla ditta armata, dove semo capitali nelle mani del
 ditto m Nicolo et per sua buona gratia havemo ricevuto tanti buoni
 meriti et salvaccio delle nostre vite et altre. Essendo ditto luocho di
 turchi che nui seben habiamo scampati dell' arnata, ma in quella terra
 10 perho non sariamo scapullati et per mezo del ditto m Nicolo fussemo
 salvi et condutti in questo luocho del Zante con gran danno che sofere-
 mo per far li turchi a quelle ville prusar pichar della gente et altre es-
 treme paure per tal nostro effetto et per li sui buoni meriti semo salvi
 con lo ajuto del nostro S Iddio che fin qui come di sopra et per la sua
 15 buana gratia del ditto m Nicolo, comparemo avanti di me pubblico
 nodar et delli infrascritti testimonij et haveno fatto la presente fede
 acciocchè sia in ogni suo bene blacito, li quali sottoscriverano con suo
 pugno quelli che saverano per più caucion del predetto m Nicolo
 fara la sottoscrizione et fede il s Benardin Carozola Romano in tel
 20 medemo caso, anghor s. s. Melchion de Palermo Giacomo Anapolitano
 qual autorità per cagliare Zuane Dechrema et altri Greci che in più

sera uno che sera renegado et il simile fù salvato et condotto con tutti nui qui al Zante avendosi voglia esser christiano. — testimonij Agurelio de Romania et m Francesco Dabressa chimati et rogati.

— Io Miciosis di Pallomu scavio concormo ut supra. 25

— Io Jacomo Anapolitano sciavo confermo ut supra.

Ἐγὼ Ἀτρίας Ἀμπράμος σκλάβος καὶ ἀπόγραφα.

(Μετάφρασις). Εὐρίσκομένου, κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας, ἤτοι τὴν 16 τοῦ μηνὸς Ἰουλίου, τοῦ Νικολάου Κοσμά ἐκ Μαΐνης εἰς τὸν ἄνω ρηθέντα τόπον, προσωρμίσθη ἐκεῖ ὁ τουρκικὸς στόλος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶμεθα αἰχμάλωτοι καὶ ἀλυσίδετοι ἡμεῖς οἱ ὑπογεγραμμένοι, οἱ ὅποιοι δραπετεύσαντες ἐκ τοῦ μνησθέντος στόλου εἰς ἐκεῖνο 5 τὸ μέρος, παρετύχωμεν εἰς χεῖρας τοῦ ρηθέντος κ. Νικολάου καὶ ἐξ ἀγαθότητος αὐτοῦ ἐλάβομεν πολλὰς χάριτας καὶ σωτηρίαν τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ ἄλλων. Κατεχόμενου δὲ τοῦ εἰρημένου μέρους ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ περ δραπετεύσαντες ἐκ τοῦ στόλου, δὲν θὰ διεφεύγομεν ἀπὸ τὴν χώραν ἐκείνην, ἀλλὰ μέσῳ τοῦ εἰρημένου κ. Νικολάου, ἐσώθημεν καὶ ὠδηγήθημεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ζακύνθου, ἀπειρα δεινὰ δοκιμάσαντες, διότι οἱ Τούρκοι κατέκαυσαν τὰς ἐκεῖ πόλεις, ἀπηγχόνισαν ἀνθρώπους 10 καὶ ἄλλας ἐπροξένησαν συμφοράς. Ὅθεν διὰ τὴν τοιαύτην πρὸς ἡμᾶς πρᾶξιν καὶ τὰς εὐεργεσίας του, σωθέντες μέχρις ἐνταῦθα, τῇ βοηθείᾳ τοῦ Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν καὶ χάριν τοῦ ρηθέντος κ. Νικολάου, ἐνεφανίσθησαν οὗτοι ἑνῶπιον ἑμοῦ δημοσίου μνημόνων καὶ τῶν κατωγεγραμμένων μαρτύρων καὶ συνέταξαν τὴν κάτωθι βεβαίωσιν πρὸς πᾶσαν αὐτοῦ εὐαρέσκεσαν, ἐκ τῶν εἰδόντων δὲ γραφὴν θὰ ὑπογράψουν 15 ἰδίᾳ χειρί. Καὶ πρὸς περισσοτέραν ἐγγύησιν τοῦ εἰρημένου κ. Νικολάου, θὰ ὑπογράψουν καὶ πιστοποιήσουν ἐν προκειμένῳ ὁ κ. Βεναρδίν Κουρότζολα Ρωμᾶνος, προσέτι οἱ κ. κ. Μελχίων ἐκ Παλέρμου, Ἰάκωβος Ἀναπολιτᾶνος, ἐκπροσωποῦντες τὸν Ἰωάννην Δεχρέμα καὶ ἄλλους Ἕλληνας, πλὴν ἑνὸς ἀρνησιμῆσκου, ὁ ὁποῖος σωθεὶς καὶ ὀδηγηθεὶς μετ' ἡμᾶς ἐνταῦθα εἰς Ζάκυνθον, ἐξεδήλωσε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ 20 γίνῃ χριστιανός. Μάρτυρες προσκληθέντες καὶ ὑπογράψαντες Αὐρήλιος ἐκ Ρωμανίας καὶ κ. Φραγκίσκος Δαμπρέσσα.

Ἐγὼ Μητισιόξης ἐκ Παλέρμου σκλάβος βεβαιῶ, ὡς ἄνωθεν.

Ἐγὼ Ἰάκωβος Ἀναπολιτᾶνος σκλάβος βεβαιῶ, ὡς ἄνωθεν.

Ἐγὼ Ἀτρίας Ἀμπράμος σκλάβος καὶ ἀπόγραφα. 25

17-18

[Καὶ ἄλλη ἐνδιαφέρουσα διαθήκη ἀπαντᾷ παρὰ τῷ συμβολαιογράφῳ Ζακύνθου Κ. Μενεγέλα (1605—1607, σ. 13), ἡ τῆς Αἰκατερίνης Ἰακώβου Ραφτοπούλου, καθιστώσης δι' αὐτῆς ἐπίτροπον καὶ οἰκοκύρην τῆς περιουσίας αὐτῆς τὸν Φραγκίσκον Δε'Ιερεδιέδην, τότε πρόξενον τῆς Γαλλίας ἐν Ζακύνθῳ καὶ ἀνεψιὸν τοῦ συζύγου αὐτῆς Μπορτόλου (Βαρθολομαίου) Δε'Ιερεδιέδην.]

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς ἀφπβ'. ἰνδ. ι'. Ἰανουαρίου β'. ἐν ἡμέρᾳ η'. εἰς τὴν Παλαιάν Πάτρα εἰς τὸν οἶκον τοῦ κούνσουλα τῶν Βενετῶν τοῦ ποτὲ μισερ Μπορτόλο Διεριέδες ὅτε ἐγὼ ἡ θυγάτηρ τοῦ ποτὲ κύρ. Ἰακώβου τοῦ Ραντόπουλου ὀνόματι Αἰκατερίνα ἐκ τῆς νησὶ τῆς Ζακύνθου ὅπως εὐρίσκομαι εἰς ἀσθένειαν ἐν τῇ 5 στρωμνῇ μου καὶ φοβηθεῖσα τὸ ἄωρον τοῦ ἑμοῦ θανάτου, ἐν πρώτοις μετὰ τὸν θεὸν καὶ δεύτερον μετὰ τοῦ ἰδίου μου θελήματος καὶ μετὰ ἰδίας μου βουλῆς καὶ γνώμης καὶ τὰς φρένας μου σώσας ἔχουσα καὶ τέλειον τὸν νοῦν

- μου, ἡθέλησα νὰ διορθώσω τὰ ἅπαντα ὅσα εἶν' ἰδικὰ μου, κινητὰ καὶ
- 10 ἀκίνητα, κατενώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. ἐν πρώτοις κάνω ἐπίτροπον εἰς τὰ παντοῖά μου ὅλα, κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα, τὸν ἀνεψιόν μου τὸν μισέρ Φραντζέσκο Δεργιέδε, ὡς ἴδιον οἰκοκύρην. ἐν πρώτοις τοῦ ἀφήνω διὰ τὴν ψυχὴν μου ἓνα πάπλωμα ἄσπρο καὶ ἓνα κρεββάτι πουπουλένιο διὰ νὰ συνδράμῃ τὸ κορμί μου ἐν τῷ τάφῳ καὶ ἓνα ζευγάρι σεντόνια κεν-
- 15 τητά. ἔτι δὲ ἀφήνω τῆς ἀνεψιάς μου τῆς κυράτζας τῆς Μαργαρίτας, γυνὴ τοῦ ποτὲ Στάθῃ Νεπακτῆτη, ἓνα ζευγάρι σεντόνια κεντησμένα καὶ ἓνα πάπλωμα καὶ ἓνα κρεββάτι μάλλινο. ἔτι δὲ ἀφήνω τῆς κυράτζας τῆς Ζαμπέτας τὴν πανατὴ μου σάρτζα καὶ ἓνα ζευγάρι σεντόνια διὰ τὴν ψυχὴν μου, ἀκόμη καὶ τὸ ροῦχο μου τὸ κόκκινο. ἔτι δὲ ἀφήνω τοῦ ἀνε-
- 20 ψιοῦ μου τοῦ μισέρ Φραντζέσκου κασέλες δύο ἀδειανές. μετὰ τοῦτο θέλω μετὰ τοῦ ἰδίου μου θελήματος τὸ κορμί μου νὰ τὸ θάψουν εἰς τὸν "Ἁγίον Νικόλαον τὸν Βλατεριώτην, τῷ ὁποίῳ ἐπροσθήλωσα καὶ τὲς εἰκόνες διὰ ψυχικὴν μας σωτηρίαν. πλέον ἀφήνω ἀπὸ τὰ ροῦχά μου νὰ δώσῃ ὁ ἐπί-τροπός μου εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὅπερ μέλλω νὰ θαφτῶ, ἡγουν εἰς τὸν "Ἁγίον
- 25 Νικόλαον, δουκάτα πέντε χρυσᾶ διὰ τὴν ψυχὴν μου. ἀκόμη ἀφήνω τῆς ἀνεψιάς μου τῆς κυράτζας Μαργαρίτας τρία ταψία στάγγινα καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ μου τοῦ μισέρ Φραντζέσκου τρία. ἀφήνω δὲ καὶ τὸ μαῦρο μου ροῦχο ἡγουν τῆς ἀδελφῆς μου τῆς κυράτζας Ζαμπέτας, ἀφήνω δὲ καὶ τὴν κεντιστὴν μου μανδήλαν τοῦ ἱερομονάχου παπαῖ κῦρ. Θεωνᾶ διὰ λειτουρ-
- 30 γίαν. ἀκόμη τοῦ ἀφήνω καὶ ἕξη τουβαλήφια κεντητὰ διὰ νὰ μὲ μνημονεύῃ, ἀφήνω καὶ πέντε τοῦ ἀνεψιοῦ μου τοῦ Φραντζέσκου. ἀφήνω ἀκόμη ἀπὸ τὰ ροῦχα μου νὰ δώσουν τῆς κυρᾶς Θωμαῆς δύο δουκάτα διὰ τὴν ψυχὴν μου. ἔτι δὲ ἀφήνω τῆς ψυχοπαίδας μου τῆς Ἀντωνίας διὰ τὴν ψυχὴν μου ἓνα πάπλωμα γαλάζιον, καὶ ἓνα κρεββάτι μάλλινο καὶ δύο προσ-
- 35 κέφαλα, τὰ δὲ ἐναπολειφθέντα εἶπε, κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα, ἀφήνω νὰ πουληθοῦν νὰ δοθοῦν εἰς ἐκκλησίας καὶ εἰς πτωχοὺς διὰ τὴν ψυχὴν μου. ἀκόμη θέλω νὰ δώσῃ ὁ ἀνεψιός μου ὁ μισέρ Φραντζέσκος τοῦ κῦρ. Δημητρίου τοῦ Ρουσέτου δουκάτα δύο, τὰ ὁποῖα τὰ χρεωστῶ, καὶ εἰς τοῦτο ἐν πρώτοις δίδω τὸν Θεὸν ἐγγυητὴν νὰ μὴν ἐβγῇ ἀπὸ τὴν διαθήκην
- 40 μου, καθὼς ἐγὼ ἐποίησα μὲ τὸ σῶμά μου, καὶ τινὰς μὴν σε ἐμποδίσῃ εἰς τὴν εὐχὴν μου καὶ εἰς τὴν κατάρα μου. ἀκόμη ἀφήνω τῆς ἀνεψιάς μου τῆς κυράτζας τῆς Ζαμπέτας τὴν βέραν μου τὴν χρυσὴν νὰ τὴν πουλήσῃ νὰ μὲ μνημονεύσῃ. ἀκόμη θέλω καὶ ὀρίζω, ὅτι ἂν ἀποθάνω, νὰ μὴν βγάλουν τὲς ἀνεψιάδες μου ἀπὸ τὸ σπῆτι ἕως νὰ μὲ μνημονεύσουν. ἀκόμη ἀφήνω
- 45 τὸν ἀνεψιόν μου τὸν μισέρ Φραντζέσκον εἰς ἅπαντα ὅλα ὅσα ἔχω, κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα, κύριον κληρονόμον νὰ κάμῃ κατὰ τὴν διαθήκην πρώτην τε καὶ ὑστερῇ, κατενώπιον παρακαλεστῶν μαρτύρων κῦρ. Δήμου Ρουσέτου καὶ Ἀντώνι Κυργιάκη, Ζαχαρία Ἑβραίου καὶ κυράτζας Ζαμπέτας, γυνὴ τοῦ ποτὲ Γιάννη Κεντουκλά, καὶ κυράτζας Μαργαρίτας γυνὴ
- 50 ποτὲ Στάθῃ Νεπακτῆτη, τὸ ὁποῖον θέλουν ὑπογράψῃ καὶ οἱ μάρτυρες

μέ τὸ ἴδιον τοὺς χέρι καὶ ἐγὼ ὁ πνευματικὸς αὐτῆς Θεωνᾶς ἱερεὺς ἰδιοχει-
 ρως μου τὴν διαθήκην ἔγραψα.

» καὶ ἐγὼ Δῆμος Ρουσέτος μαρτυρῶ τὰ ἄνωθε καὶ ὑπόγραψα
 μέ τὸ ἴδιο μου χέρι καὶ ὑπόγραψα διὰ ὄνομα τοῦ κῦρ. Ἀντώνι Κυριάκη
 καὶ ἐπιλοίπων μαρτύρων διὰ νὰ μὴν ἡξεύρουν νὰ γράφουν, πίστιν καὶ 55
 εἰς ἀλήθειαν.

Θεωνᾶς ἱερομόναχος καὶ ἀρχιμανδρίτης Παλαιῶν Πατρῶν τάχα
 καὶ πνευματικὸς αὐτῆς ἔγραψα καὶ ὑπέγραψα.

(Σημ. Στ. 18: σάρτζα=ἐφάπλωμα.)

[Τὴν γνησιότητα τῆς αὐτῆς διαθήκης ἐπικυροῖ ὁ τότε Μητροπολίτης
 Π. Πατρῶν διὰ τοῦ κατωτέρω γράμματος.]

« Ἡ ταπεινότης ἡμῶν προῖδοῦσα διαθήκην ἔγγραφον γεγонуῖαν παρὰ
 τῆς ποτὲ γυναικὸς τοῦ μισέρ Μπόρτολο Διεριέδες Αἰκατερίνης, σῶας τὰς φρένας
 ἐχούσης καὶ ποιησάσης ἐπίτροπον καὶ κληρονόμον ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῇ τὸν
 νῦν κούνσουλον καὶ ἀνδρανεπιὸν αὐτῆς μισέρ Φραντζέσκον Διεριέδες καὶ παρακλη-
 θείσα τότε παρ' αὐτοῦ ἡ ταπεινότης ἡμῶν τοῦ μισέρ Φραντζέσκου δηλαδὴ, ἐκά- 5
 λεσα τοὺς μάρτυρας καὶ ἀπλῶς ἐρωτήσας αὐτοὺς τότε ὡς εἶωθεν ἡμῖν, ἔγραψα
 καὶ ἐβεβαίωσα τὴν εἰρημένην διαθήκην κατὰ τὴν καθ' ἡμᾶς συνήθειαν. νῦν δὲ διὰ
 γράμματος τῶν ἐνδοξοτάτων καὶ μεγαλοπρεπεστάτων ἀρχόντων καὶ κριτῶν τῆς
 Ζακύνθου παρακληθεὶς μετεκαλεσάμην τοὺς ἐν τῇ διαθήκῃ γεγραμμένους ἀπαντας
 ἀπαξἀπλῶς ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας, τοὺς τότε παρὰ τυχόντας χριστιανοὺς τε καὶ 10
 ἑβραίους, καὶ προστάξαντός μου, ἀνεγνώσθη ἡ διαθήκη, παρισταμένων πάντων
 καὶ ἀκουόντων, οἵτινες εἰσὶν οὗτοι: κῦρ. Θεωνᾶς ἱερομόναχος ὁ ἡμέτερος ἀρχιμαν-
 δρίτης καὶ πνευματικὸς, ὁ καὶ ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ γράψας τὴν διαθήκην, κῦρ. Ἀν-
 τώνιος Κυριάκης, κῦρ. Δημήτριος Ρουσέτος, Ζαμπέτα γυνὴ τοῦ ποτὲ Ἰωάννου Κεν-
 τουκλά καὶ Μαργαρίτα γυνὴ τοῦ ποτὲ Εὐσταθίου Ναυπακτίου καὶ ἑβραῖος Ζαχα- 15
 ρίας. ἀναγνώσθεις οὖν τῆς διαθήκης παρρησίᾳ, ὡς ἄνωθεν εἰρήκαμεν, πρῶτον
 ἐξεφώνησα ἀφορισμὸν ἄλυτον τοῖς μάρτυσι χριστιανοῖς ἀνδράσι καὶ γυναῖξιν εἰπεῖν
 τὸ ἀληθές, ἔπειτα καὶ τὸν ἑβραῖον διὰ παρακλήσεως κατέπεισα καὶ ὥμοσε εἰς τὸν
 λέργο (;) αὐτοῦ, αὐτοῖς εἰωθότως. Καὶ τοῦτου γενομένου τοῦ ἀφορισμοῦ φημὶ καθ' 20
 ἡμᾶς καὶ τοῦ ἑβραίου ὁμόσαντος, ἀπαξἀπαντες μιᾶ φωνῇ καὶ ἐνὶ λόγῳ ἐμαρτύρη-
 σαν ἐνώπιον ἡμῶν διὰ στόματος τῆς εἰρημένης Αἰκατερίνης γενέσθαι τὴν διαθήκην
 ἀπαραλογίστως καὶ σῶας τὰς φρένας ἐχούσης καὶ μετὰ ἀγαθῆς καὶ ἐνδιαθέτου
 ἑαυτῆς προαιρέσεως, μηδενὸς αὐτὴν βιάσαντος εἰς τοῦτο. ἔνθεν ἡμεῖς καὶ αὐθις τῇ
 τε ἀξιώσει τῶν εὐγενῶν καὶ μεγαλοπρεπεστάτων ἀρχόντων καὶ κριτῶν τῆς Ζα- 25
 κύνθου, διὰ τοῦ τιμίου αὐτῶν γράμματος, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ μισέρ Φραντζέ-
 σκου Διεριέδε, μᾶλλον δὲ πρῶτον τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ καὶ τῇ τῶν κριμάτων αὐτοῦ
 δικαιοσύνῃ, δεύτερον γράφοντες βεβαιοῦμεν διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου γράμμα-
 τος τοῖς εἰρημένοις ἀρχουσι καὶ πᾶσι τοῖς ἐντυχεῖν τοῦτο, ἀληθῶς καὶ βεβαίως γεγο-
 νέναι τὴν διαθήκην παρὰ τῆς εἰρημένης Αἰκατερίνης μηδὲνα δόλον ἢ ψεῦδος ἔχουσιν.
 Τὸ παρὸν ἡμέτερον βεβαιωτικὸν δεύτερον γράμμα ἐγένετο κατὰ τὸ ζῆα'. ἔτος τὸ 30
 ἀπὸ Ἀδάμ, ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
 αἴματι. ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ κθ'. ἡ δὲ τῶν μαρτύρων ἐξέτασις ἐγένετο τῇ κγ'. τοῦ
 μηνὸς τοῦτου καὶ διὰ τὸ μὴ εὐκαιρῆσαι ἡμᾶς τῇ κγ'. ἔγραψα τῇ κθ'.

Ταπεινὸς Μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν Μεθόδιος (ΤΣ)

19-20

[Ἐκ τῶν κατωτέρω ἐγγράφων, τηρουμένων εἰς τ' ἀρχεῖα τοῦ συμβολαιογράφου Ζακύνθου Ἀνδρέου Γρέγου (1559—1598) καὶ τῶν ὁποίων παρέχω τὴν μετάφρασιν ἐκ τῆς ἰταλικῆς, γίνονται γνωστὰ ἡ ἐν ἔτει 1586 καὶ ἐν Γαστουνῇ τῆς Πελοποννήσου ὑπαρξίς τῆς μονῆς τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πατέρων τῆς ἱερᾶς τῆς μονῆς συνάξεως, καθὼς καὶ ἄλλων προσώπων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν.]

1586 il dì 26 Genaro. Hoggi di io Andrea Charalambi per la presente mia scrittura fatto il presente R^o Hierodiacono cossi accettante Chir Josaf secolarmite detto Garzogni dalla città del Zante per mio procurator legittimo come la mia propria persona et di più gli do
5 ampla auttorità di andar al Zante per dimandar et receiver dal C^{mo} Regimento della p^{ta} città del Zante zecchini cento d'oro, che il detto Reg^{to} li ha da dar per ben d' anima al Monastier dei calogerj de S^{to} Michael Arcangelo di Morea secondo l' ha comandato il Serenissimo Principe con il suo voler pervenne lettera scritta sotto li 13 del mese
10 di Settembre 1585 et presentato dalli calogeri del predetto Monaster in Cancellaria del Zante alli 11 novembrio del anno predetto per altri tanti zecchini da pargere dell' Abate del predetto Monaster. havera imprestati alli calogeri et primo Abate sono da già tre anni et più per alcuni bisogni et reustaramenti del predetto Monaster et per liberarsi
15 et da certe avanie che l' haverà trovati per li qual zecchini cento havevo ricevuti nelle mie mani cose del Monasterio per mia assicuration, le quali ge li ho restituiti come appar la confession del predetto Abate et parte di suoi calogeri che me hanno fatto con la sua auttorità, che io mandasse ator li prestati danari, come si contien nella lettera del
20 Serenissimo Principe, che mi hanno dato dal Regimento del Zante dalla sua Camera che possa dunque il suddetto mio Comesso il Santo Diaco di ricever li suddetti cento cecchini d'oro senza niuna controversia dalla predetta Camera del predetto Ecc^{mo} Regimento et recevendoli che siano ben dati, si come che li dessero a me stesso obbligando
25 me et beni mei, per il che pregandolo che debba espedir il detto mio procurator per portameli come è il dover quanto prima et perchè de qui non sono Nodari si sottoscriverà la presente mia comissione fatta da me, et sara confermata di mano del Nobil consolo Veneto.

Jo Andrea Charalambi scrissi di mia mano propria la presente
30 procura scritta al Gastuni.

1586 alli 26 Genaro.

Fazzo fede io protopapa Giorgio et Jconomo della Santa Episcopi, come la presente confessione fù fatta in presenza mia di mano di Andrea Charalambi.

Fazzo fede io Hieromonacho et protosingelo d' accordo come 35
la presente comission general fù fatta di mano de s. Andrea Charalambi.

Fazzo fede io Stati Parastatico et Protodemesticho della Sma
Episcopi de Olenis come che la presente comission è di mano de s. Andrea
Charlambi.

Jo Stamathi Persomachi affermo le soprasritte scritture esser 40
scritte di mano del Andruzo Charlambi, et fazzo fede sotto timor de
Iddio et della Vergine S^{ma} Maria.

(Τὰς ὑπογραφὰς τῶν ἀνωτέρω ἐπικυροῖ ὁ Πρόξενος τῆς Γαλλίας
ὁπισθογραφήσας, ὡς ἐπεταί.)

Noi Francesco di Heriedi per la Sacra Maestà del Cristiane-
simo Rèl de franza et per la Illustrissima Signoria S^{ia} di Venetia e della
Morea, Lepanto, Sta Maura, Gianina facio ampla et indubitata fede
a cui speta qualmente per la cognitione et pratica che io ho del cara- 5
tere et scritture del R^{do} Iconomo dell' Arcivescovato de Gastuni e
di m^r Stathi Parastati e de m^r Stamo Persomachi sottoscritti nella
presente scrittura et veramente caratere de pugno loro proprio per la
bona cognitione che ho di esso caratere et della presente comissione
fatta dal R^{do} Diacono Iosaf è fatto de mano del m^r Andrea Carlami 10
per quanto questi testimonij attestano à quali se puol dar piena fede
et l' habiamo sigilato delli stessi sigili, et cussi atesto come di sopra,
In quorum fede.

Data adì III Marzo 1586 nel Zanthè.

Francesco di Heridi Console della Nation Franc^e, ereditaria. 15
(Qui casca il bollo di S. Marco.)

Confessamo Noi callogeri del Monastier Intitolato di Morea
con il Nostro Abate, come che havemo havuto et ricevuto da mr An-
druzo Charlami tulle quelle cose che nelle sue mani havevimo de ragion
del Monastier gia tre anni et più a lui dati per sua assicurtà per li cento
cecchini d' oro et più, che Iddio ge gli lo remunerì nelli haveva imprestati 5
per liberarci si noi come el nostro Monastier da molti travagi che ne
trovano, et per restaurarlo in parte che minaciava ruina, per il chè
gli demo nelle sue mani la lettera che ci hano portato i nostri callogeri
del Illmo Principe Veneto, che la Maestàde Iddio lo consegnì et tutto
il suo Stado perpetualmenste poichè sono la liberatione della Genera- 10
tione Cristiana, et grande agiuto di noi poveri suplicanti, che possa
transferirsi con essa o de mandano suo hud. per receiver li detti cento
cecchini d' oro dalli Ecc. Signori del Zanthè, che la detta lettera del
Principe contien che si diano per beni dell anima a noi, et cossi vole-
mo et si cotentamo ut supra et gli facciamo per sua chiarezza la presente 15
confessione la qual sara sottoscritta et dalle nostre mani, contentanti

noi con le cose del nostro monastier che possa recever dalli detti S^{ri} del Zanthē li predetti danari senza contraditione niuna et per cio li pregamo ingenochione che ge li habiano a dar et espedir quanto prima.

20 Fu scritta a Gastu 1586 il dì primo Genaro nel tempio de S. Michael Arcangelo di Morea.

Io Giosaf Hieromonacho et Abate del Monastier d' Arcangelo di propria mano scrissi la presente confessione et per li altri mei callogeri afirmando sottoscrivo.

25 — Jo Nectario Monacho et Iconomo del detto Monastier sottoscrivo.

— Io Sofronio Monacho et Protonotario del predetto Monastier sottoscrivo.

— Jo Charisto Hieromonacho del predetto Monastier scrivo.

30 — Jo Jacomo Hieromonacho del predetto Monastier scrivo.

— Io Iovani et Schievofilaca del predetto Monastier scrivo.

Et li altri Padrj in fedem.

Fazzo fede come la presente Scrittura è di pugno del Abate Protopapa Chiriasif del Gran Arcangelo con il consenso delli altri Padrj, Io Protopapa Giorgio, et Iconomo del Santo Episcopo.

35 drj, Io Protopapa Giorgio, et Iconomo del Santo Episcopo.

(Μετὰφρασις)

1586 ἡμέρα 26 Ἰανουαρίου, σήμερον ἐγὼ ὁ Ἀνδρέας Χαραλάμπους διὰ τῆς παρούσης γραφῆς μου κατέστησα τὸν παρόντα καὶ οὕτως ἐκδεχόμενον αἰδεσ. Ἱεροδιάκονον σεκολαριμίτην κῦρ. Ἰωσήφ τοῦνομα Γαρτζώνην ἐκ πόλεως Ζακύνθου νόμιμον ἐπίτροπόν μου, ὡς ἐμὲ τὸν ἴδιον, καὶ ἐπὶ πλέον παρέχω αὐτῷ πλήρη

5 ἐξουσίαν νὰ μεταβῇ εἰς Ζάκυνθον διὰ νὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ παρὰ τῆς Ἐκλαμπροτάτης Διοικήσεως τῆς εἰρημένης πόλεως Ζακύνθου τσεκίνια χρυσᾶ ἑκατὸν, τὰ ὅποια ἢ ρηθῆσαι Διοικήσεις πρόκειται νὰ δώσῃ, χάριν εὐλαβείας, εἰς τὸ ἐν Μορέᾳ μοναστήριον τῶν μοναχῶν τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, κατὰ διαταγὴν καὶ θέλησιν τοῦ Γαληνοτάτου Ἡγεμόνος, συνεπίειξ ἐπιστολῆς ἀπὸ 13 τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου 1585,

10 ὑποβληθείσης τὴν 11 νοεμβρίου εἰρημένου ἔτους ὑπὸ τῶν μοναχῶν τοῦ εἰρημένου μοναστηρίου εἰς τὴν Γραμματεῖαν Ζακύνθου, δι' ὁμοιον ποσὸν τσεκινίων καταβλητέων εἰς τὸν Ἡγούμενον τοῦ ρηθέντος μοναστηρίου, ὡς δάνειον, πρὸ τριῶν καὶ πλέον ἔτων, πρὸς τοὺς μοναχοὺς καὶ Ἡγούμενον δι' ἀνάγκας τινὰς καὶ ἀνακαινίσεις τοῦ εἰρημένου μοναστηρίου καὶ διὰ ν' ἀπαλλαγῶσι μερικῶν ἀδικημάτων, τὰ ὅποια ἐκεῖ

15 ἔλαβον. Διὰ τὰ ὅποια ἑκατὸν τσεκίνια εἶχον λάβει εἰς χεῖράς μου καὶ εἰς ἀσφάλειάν μου ἀντικείμενα τοῦ μοναστηρίου, ἅτινα ἐπέστρεψα εἰς αὐτούς, ὡς ἡ ὁμολογία τοῦ ρηθέντος Ἡγούμενου καὶ τινων τῶν μοναχῶν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἐν τῇ ιδιότητι τῶν μοι ἔκαμον διὰ τὰ δανεισθέντα χρήματα καὶ τὴν ὁποίαν ἔστειλα, καθὰ διαλαμβάνει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Γαληνοτάτου Πρίγκηπος, δοθεῖσά μοι παρὰ τῆς Γραμματείας

20 τῆς Διοικήσεως Ζακύνθου, διὰ νὰ λάβῃ ὁ εἰρημένος ἐπίτροπός μου, ἄνευ τινὸς ἐναντιότητος, παρὰ τῆς ρηθείσης Γραμματείας τῆς εἰρημένης Ἐκλαμπρ. Διοικήσεως τὰ ἐν λόγῳ ἑκατὸν χρυσᾶ τσεκίνια καὶ δεχόμενος αὐτά, ὡς καλῶς καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον διδόμενα, ὑποχρεοῖ ἐμὲ καὶ τὰ ἐμά. Διὸ παρακαλῶ Αὐτὴν νὰ πέμψῃ τὸν εἰρημένον ἐπίτροπόν μου καὶ μοι κομίσῃ, κατὰ χρέος, αὐτὰ ὅσον τάχιστα καί, μὴ εὐρι-

σκομένων ἐνταῦθα Συμβολαιογράφων, θὰ ὑπογραφῇ ὑπ' ἐμοῦ ἡ παροῦσα αὐτὴ 25
γραφὴ καὶ θὰ ἐπικυρωθῇ διὰ χειρὸς τοῦ εὐγενοῦς βενετοῦ Προξένου.

Ἐγὼ Ἀνδρέας Χαραλάμπους ἔγραψα ἰδιοχείρως τὴν παροῦσαν ἐπιτρο-
πικὴν γραφεῖσαν ἐν Γαστουνῇ.

1586 τὴν 26 Ἰανουαρίου.

Πιστοποιῶ ἐγὼ ὁ Γεώργιος πρωτοπαπᾶς καὶ οἰκονόμος τῆς Ἀγίας Ἐπι- 30
σκοπῆς, ὅτι ἡ παροῦσα ὁμολογία ἐγένετο παρουσίᾳ μου διὰ χειρὸς τοῦ Ἀνδρέου
Χαραλάμπους.

Πιστοποιῶ ἐγὼ ὁ ἱερομόναχος καὶ πρωτοσύγγελος ἐκ συμφώνου, ὅτι
ἡ παροῦσα γενικὴ ἐπιτροπικὴ ἐγένετο διὰ χειρὸς τοῦ κ. Ἀνδρέου Χαραλάμπους.

Πιστοποιῶ ἐγὼ Εὐστάθιος παραστατικὸς καὶ πρωτοδομέστικος τῆς 35
ἀγιωτάτης Ἐπισκοπῆς Ὡλένης, ὅτι ἡ παροῦσα ἐπιτροπικὴ εἶναι ἰδιόχειρος τοῦ
κ. Ἀνδρέου Χαραλάμπους.

Ἐγὼ Σταμάτιος Περσομάκης βεβαίῳ, ὅτι αἱ ἄνωθι γραφαὶ ἐγένοντο διὰ
χειρὸς τοῦ Ἀνδρούτζου Χαραλάμπους, καὶ πιστοποιῶ ὑπὸ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ
καὶ τῆς Ἀγιωτάτης Παρθένου Μαρίας. 40

(ἐπικύρωσις ὑπογραφῶν παρὰ τοῦ προξένου τῆς Γαλλίας.)

Ἐγὼ Φραγκίσκος Διερίεδε διὰ τὴν Ἀγίαν Μεγαλειότητα τοῦ Χριστι-
ανικωτάτου Βασιλέως τῆς Γαλλίας καὶ διὰ τὴν Γαληνοτάτην Αὐθεντίαν τῆς Βενε-
τίας, Πελοποννήσου, Ναυπάκτου, Ἀγίας Μαύρας, Ἰωαννίνων, πιστοποιῶ πλήρως
καὶ ἀναμφισβητήτως γνωρίζων καὶ ἐκ πείρας τὸν γραφικὸν χαρακτήρα τοῦ τε 5
αἰδес. οἰκονόμου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Γαστουνῆς καὶ τῶν κ.κ. Εὐσταθίου Παραστάτη
καὶ Σταματίου Περσομάκη, ὅτι εἶναι πράγματι ὁ ἰδιόχειρος χαρακτήρ αὐτῶν, ὑπο-
γεγραμμένων ἐν τῇ παρούσῃ γραφῇ, καθὼς καλῶς γνωρίζω τὸν αὐτὸν χαρακτήρα
ἐν τῇ παρούσῃ ἐπιτροπικῇ τοῦ αἰδес. Διακόνου Ἰωάσαφ γενομένη διὰ χειρὸς
τοῦ κ. Ἀνδρέου Χαραλάμπους, καθόσον οἱ μάρτυρες οὗτοι βεβαιοῦν, πρὸς τοὺς 10
ὁποίους παρέχεται πλήρης πίστις, καὶ ἐπισφραγίζομεν ἰδίαις σφραγίσιν. Εἰς πίστιν
Ἐδόθη τὴν 3 Μαρτίου 1586 ἐν Ζακύνθῳ.

Φραγκίσκος Διερίεδης Πρόξενος τοῦ διαδοχικοῦ Γαλλικοῦ Ἐθνους.

(Ἐδῶ τίθεται ἡ σφραγὶς τοῦ Ἀγίου Μάρκου)

Ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς οἱ μοναχοὶ τοῦ Μοναστηρίου τοῦ λεγομένου τοῦ Μο-
ρέως μετὰ τοῦ Ἠγουμένου ἡμῶν, ὅτι ἐλάβομεν παρὰ τοῦ κ. Ἀνδρούτζου Χαραλάμ-
πους ὅλα τὰ ἀντικείμενα τοῦ Μοναστηρίου, τὰ ὁποῖα πρὸ τριετίας καὶ πλέον εἶχο-
μεν παραδώσει εἰς χεῖράς του, ὡς ἀσφάλειαν, διὰ τὰ ἑκατὸν χρυσὰ τσεκίνια, τὰ ὁποῖα 5
ὁ Θεὸς νὰ τοῦ τὰ ἀνταποδώσῃ, μᾶς εἶχε δανείσει διὰ ν' ἀπαλλαγῶμεν τόσον ἡμεῖς
ὅσον καὶ τὸ Μοναστήριον ἀπὸ πολλὰς ἐνοχλήσεις, τὰς ὁποίας ἐδοκιμάζομεν καὶ δι'
ἐπισκευὰς αὐτοῦ εἰς μέρη ἀπειλοῦντα καταστροφὴν. Ὄθεν παραδίδομεν εἰς
χεῖράς του τὴν ἐπιστολὴν, ἣν μᾶς ἐκόμισαν οἱ ἡμέτεροι μοναχοί, τοῦ Γαλην. Βενε-
τοῦ Ἠγεμόνος, ὃν καὶ ἅπαν τὸ Κράτος αὐτοῦ ὁ μέγας Θεὸς νὰ διαφυλάττῃ αἰῶ-
νίως πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ χριστιανικοῦ γένους καὶ μεγάλῃν προστασίαν ἡμῶν, 10
τῶν πτωχῶν αἰτητῶν, ὅπως δυνήθῃ φέρων αὐτὴν νὰ μεταβῇ, ἢ, ἐντολῇ αὐτοῦ,
λάβῃ παρὰ τῶν Ἐκλαμπρ. Ἀρχόντων τῆς Ζακύνθου τὰ εἰρημένα ἑκατὸν χρυσὰ
τσεκίνια, τὰ ὁποῖα ἡ ἐν λόγῳ ἐπιστολὴ τοῦ Πρίγκηπος περιέχει, ὅπως δοθῶσιν
ὑπὲρ τῆς ψυχῆς του εἰς ἡμᾶς καὶ οὕτω θέλομεν καὶ ποθοῦμεν, ὡς ἀνωτέρω, καὶ πρὸς 15
εὐκολίαν αὐτοῦ ποιοῦμεν τὴν παροῦσαν ὁμολογίαν, ὑπογραφεσομένην διὰ χειρὸς
ἡμῶν, ἀρεσκομένων μετὰ πάντων τῶν ἐν τῷ Μοναστηρίῳ νὰ δυνήθῃ νὰ λάβῃ παρὰ
τῶν εἰρημένων Ἐκκλ. Ἀρχόντων τῆς Ζακύνθου τὰ ρηθέντα χρήματα, ἄνευ τινὸς
ἀντιρρήσεως, καὶ ἐπὶ τούτῳ παρακαλοῦμεν γονυκλινῶς νὰ τῷ δοθῶσι καὶ στα-

λῶσιν, ὡς τάχιστα. Ἐγράφη ἐν Γαστούνη 1586 τὴν πρώτην Ἰανουαρίου ἐν τῷ
20 ναῶ τοῦ ἐν Μορέᾳ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ.

Ἐγὼ Ἰωάσαφ ἱερομόναχος καὶ ἡγούμενος τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Ἀρχαγγέλου ἔγραψα ἰδίᾳ χειρὶ τὴν παροῦσαν ὁμολογίαν καὶ διὰ τοὺς ἄλλους μοναχοὺς βεβαιῶν ὑπογράφω.

Ἐγὼ Νεκτάριος μοναχὸς καὶ οἰκονόμος τοῦ εἰρημένου Μοναστηρίου
25 ὑπογράφω.

Ἐγὼ Σωφρόνιος μοναχὸς καὶ πρωτονοτάριος τοῦ εἰρημένου μοναστηρίου ὑπογράφω.

Ἐγὼ Χάριστος ἱερομόναχος τοῦ εἰρημένου Μοναστηρίου ὑπογράφω.

30 Ἐγὼ Ἰάκωβος ἱερομόναχος τοῦ εἰρημένου μοναστηρίου ὑπογράφω.

Ἐγὼ Ἰωάννης καὶ σκευοφύλαξ τοῦ εἰρημένου μοναστηρίου ὑπογράφω.

Καὶ οἱ ἄλλοι πατέρες ἐν πίστει.

Πιστοποιῶ ὅτι ἡ παροῦσα γραφὴ εἶναι ἰδιόχειρος τοῦ ἡγουμένου πρωτοπαπᾶ κῦρ. Ἰωάσαφ τοῦ Μεγάλου Ἀρχαγγέλου, τῇ συναινέσει τῶν ἄλλων πατέρων, ἐγὼ δὲ πρωτοπαπᾶς καὶ οἰκονόμος τοῦ Ἀγίου Ἐπισκόπου Γεώργιος.

21

[Τὸ κατωτέρω προισκοσύμφωνον, συναφθὲν μετὰ τοῦ Μάρκου Μικαλέτου καὶ τῆς Λουτζέτας Δράκου καὶ καταχωρισθὲν εἰς τὰ πρακτικὰ τοῦ συμβ/γράφου Ζακύνθου Ἀ. Μαρτινέγκου (1581—1613), περιέχει πολλὰ δυσνοήτους λέξεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐνίων τῶν ὁποίων τὴν ἐξήγησιν παρέχω ἐν τέλει.]

Ἐν Χριστοῦ ὀνόματι ἀμήν, ἔτη ἀπὸ τῆς αὐτοῦ γεννήσεως
αφθ', ἡμέρα ιγ'. τοῦ μαΐου μηνὸς εἰς τὸν αἰγιαλὸν τῆς πόλεως Ζακύνθου, εἰς τὸν οἶκον τοῦ μρ. Θωμᾶ Δράκου. αὕτῃ ἐστὶ ἡ προίξ, ἣν λαμβάνει
καὶ παραλαμβάνει ἡ παροῦσα κυράτζα Λουτζέτα θυγατέρα τοῦ ποτὲ
5 μρ. Ἰωάννου Δράκου μετὰ τοῦ παρόντος ὁμοζύγου αὐτῆς, τοῦ κῦρ. Μάρκου Μικαλέτου δοτόρου, ἡ ὁποία προίκα εἶναι ἡγουν τὸ προικιὸν
τῆς ποτὲ κυράτζας Βιολέτας, μητρὸς τῆς ἀνωγεγραμμένης κυράτζας Λουτζηέτας, τὰ ὁποία πράγματα τὰ λαμβάνει ἀπὸ τὸν παρόντα μρ. Θωμᾶ
Δράκου, ὡς κουμεσάριος καὶ τεσταμεντάριος τοῦ ποτὲ αὐταδέλφου
10 του ἀπὸ τὰ πράγματα ὅπου ἔχει εἰς χεῖράς του, ὡς φαίνεται ἐν ἰνβεντάριον
γεναιμένο ὑπὸ χειρὸς ἐμοῦ νοταρίου εἰς τοὺς 1588 ἡμέρα 23 τοῦ ἰουλίου μηνός. ἡ ὁποία προίκα τῆς ἀνωγεγραμμένης ποτὲ κυράτζας Βιολέτας
εἶναι ἡ ὁλότης φλουρία κουρέντε 650, ἥτοι ἑξακόσια πενήντα, ὡς φαίνεται τὸ αὐτὸ προικοσύμφωνον καμωμένο εἰς τοὺς 1575 Ὀκτωβρίου
15 23 ἀπὸ τὰ χεῖρα τοῦ μρ. Μπαζέγιου Μακρῆ, τὸ ὁποῖον μοῦ τὸ ἐπρεξεν-
τάρησε τὴν σήμερον ὁ ἀνωγεγραμμένος μρ. Μάρκος εἰς χεῖρας τοῦ νοταρίου —ἐν πρώτοις κρεββάτια δύο πτέρινα οὐζάδα καὶ μακρυνάρες
δύο οὐζάδες καὶ προσκέφαλα ὀκτώ, τέσσαρα καινούργια καὶ τέσσαρα οὐζάδα καὶ δύο προσκεφαλόπουλα μικρὰ ὅλα γιομᾶτα πτερὸ σι-
20 μύδα φλορία 24

—ἐνα φόρεμα ταμπὶ παγουνάτζο μὲ τὸ σοτοκάση καὶ μανικια φουρνίδο μὲ φραντζέταις καινούριο. φλ. 27

- Έτερο φόρεμα γρόγας παγουνάτζος με τὸ σοτοακάσι καὶ με τὰ
 μανίκια φουνίδο οὐζάδο φλ. 8
 μία σοτανέλα δαμασκή ροβάνο οὐζάδα φλ. 12 25
 μία σοτανέλα κόκκινη τζαμπελοτένια οὐζάδα φλ. 3
 μία πέτζα ἰντρέγα μπσυχαιγίρι φλ. 15
 σαμέτο καλαματιανὸ πέζετες δύο φλ. 14
 ἓνα πάπλωμα μεταξωτὸ με φόμρα μπλάη φλ. 28
 ἔτερο πάπλωμα μεταξωτὸ μπλάβο με φόδρα 30
 πράσινη λαβοράδα ἄλλα χιώτα οὐζάδο φλ. 10
 ἓνα ζευγάρι σεντόνια κεντητὰ με κέκκινα καὶ
 καντιάτα μετάξια φύλλα τρία καινούρια φλ. 18
 ἔτερο ἓνα ζευγάρι σεντόνια κεντητὰ με ἄσπρα καὶ
 κόκκινα καὶ πράσινα μετάξια φύλλα 4 καινούρεα φλ. 24 35
 ἔτερο ἓνα ζευγάρι σεντόνια κεντητὰ σκιστόκοπτα
 τριγύρου καὶ ἀπὸ τὲς ραφὲς καινούρια φλ. 28
 ἔτερο ἓνα ζευγάρι σεντόνια καινούργια κεντητὰ με
 μαῦρα μετάξια καὶ με φούνταις φύλλα τρία φλ. 24
 ἔτερο ἓνα ζευγάρι σεντόνια κεντητὰ με μαῦρα καὶ με 40
 καντιάτα μετάξια καινούρια φύλλα τρία φλ. 24
 ὅλα τὰ ἀνωγεγραμμένα σεντόνια εἶναι σκούλινα.
- Έτερο ἓνα πάπλωμα καινούριο λινὸ δίμητο με φό-
 δρα πράσινη φλ.
 —ἓνα ρετζαοῦνι σταμπάδο με χρυσὸ με λατὸ 45
 γύρο τρίληνο φλ. 4
 —ἐμπροστοκούρτινα δύο μεταξωτὰ μπλάβο καὶ καν-
 τιάτα καὶ ἓνα ρεντζαοῦνι ὁμοίῳ τους φλ. 10
 —ἐντεμέλες δύο δαμασκινὲς με χρυσοκορδέλαις τὸ γύρο φλ.
 —ταπέδια πέντε, ἥτοι 5 ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ 50
 δύο ἄσπρα οὐάδα φλ. 20
 —τουβαλήφια κεντητὰ ἔντεκα καὶ ἓνα σκέτο. φλ. 3¹/₂
 —μεσάλαις οὐζάδες με τὸ μάτι τέσσαρες φλ. 12
 —ἓνα κομμάτι δαμασκή κόκκινο φύλλα δύο οὐζάδο φλ. 5 55
 —ἔτερο ἢ πάπλωμα μπλάβο με φόδρα κόκκινη φλ. 20
 —ἔτερο πάπλωμα ἄσπρο οὐζάδο φλ. 7
 —ἔτεραις ἐντεμέλες δύο ράζω κόκκινο με ροκόπλεκα
 τὸ γύρο χρυσᾶ φλ. 6
 —ἔτερες ἐντεμέλες δύο ὀρμιζὲ μπλάβο με χρυσο- 60
 κορδέλες τὸ γύρο φλ. 4
 —ἔτεραις ἐντεμέλες μεταξωταῖς βλαντὶ κόκκινο, τρεῖς
 με χρυσοκορδέλες τὸ γύρο φλ. 3
 —τουβαλίφια με τὸ μάτι ἄκοπα ἔξη φλ. 2
 —σεντόνια σκέτα λινοβάμπκακκα πρῶτα φλ. 10 65

- ένα παβίονι μονόκλωνο με λουρία βαμπακερά και
με τὸ τορναλέτο του φλ. 10
- ένα ζευγάρι ἐμπροστοκούρτινα με τὸ μάτι λινὰ φλ. 2
- ἐμπόλιες δύο, ἢ μία σκέτα καὶ ἡ ἕτερη κεντητὴ με
70 μαῦρα μετάξια φλ. 3
- ὑποκάμισα πέντε κεντητὰ γυναικεία φλ. 15
- ἕτερα ὑποκάμισα ἀντρίκια οὐζάδα τέσσαρα φλ. 10
- ἕτερα ἐμπροστοκούρτινα σκέτα λινὰ δύο φλ. 3
- ἕτερο ἓνα ἐμπροστοκούρτινο με ὑφαντὰ στὴ μέση . . . φλ. 1
- 75 —ἓνα ρεντζαούνι ὑφάντινο φλ. 1
- ἐντεμέλες πάννινες τρεῖς οὐζάδες φλ. 1
- ἓνα ζευγάρι ἐμπροστοκούρτινα ἀλὰ σπανιόλα
με ἄρμαις λαβουράδα καὶ με τὸ ρεντζαόνι τους
πράσινα φλ. 5
- 80 —στάγκος κομμάτια μεγάλα πρῶτα οὐζάδος
ζυγίζουν s. 11. φλ. 2^{1/2}
- μία γοῦνα γυναικεία ἀρνιακή φλ. 1^{1/2}
- κασέλαις τέσσαραις κάριναις οὐζάδες καὶ μία ἀλὰ
μαρνέρα μικρὴ φλ. 25
- 85 —μία πύρα χαλκοματένια φλ. 2
- μία μπούκλιζα στάγγινη φλ. —^{1/2}
- δύο κακάβια οὐζάδα, ἓνα μικρὸ καὶ ἓνα μεγάλο . . . φλ. 2
- δύο σπαθία οὐζάδα, ἓν με φικάρι καὶ ἄλλο χωρὶς
φικάρι φλ. 1
- 90 —δύο καντιλέρια παφηλένια οὐζάδα φλ. —^{1/2}
- βουτζία χοντρά πενηντάρια καὶ ἑξηντάρια φλ. —
- μία ντομάνα παληὰ φλ. 2
- ἓνα σοτομάντηλο παληὸ φλ. 1
- δύο βαρέλες, ἢ μία τοῦ τραβάτζου καὶ ἡ ἕτερη
- 95 σταμνί φλ. —
- τρία κτένια διὰ φάσιμο φλ. 2
- ἕτερο πάπλωμα μεταξωτὸ κόκκινο με φόδρα μπλάβη
ὅπου εἶχε σημάδια σαμουριῖ ἓνα καὶ ἓνα ὄξω ἀπὸ
τὸ ἱβεντάριο φλ. 26
- 100 —ἔτι καὶ κουτάλια ἀσημένια με τὸ χέρι λαβουράδια
με ἀνθρωπομούτζουνο δώδεκα, ἔτι καὶ ἕτερα κουτά-
λια ἀσημένια σκέτα ὀκτῶ καὶ δύο πηρούνια ἀσημένια σκέτα
ζυγίζουν οὐγγιὲς 26, ἥτοι εἴκοσι ἑξή, στιμάδα . . . φλ. 40
- Ταῦτα πάντα τὰ ἄνωθεν ροῦχα καὶ εἴ τι ἄλλο γράφομεν ἄνω-
105 θεν, τὰ τραβάει ἡ ἄνωθεν κυράτζα Λουτζία μετὰ τοῦ ὁμοζύγου της τοῦ
μρ. Μάρκου Μικαλέτου ἀπὸ τὸν ἀνωγεγραμμένον μρ. Θωμᾶ Δράκο
ἀμπὸν κόντο, τὰ ὅποια ἐστιμαριστήκανε ὑπὸ τιμίων ἀρχόντων

κρ. Μάρκου Φασόη καὶ Ρεμπή Σασαλοῦ Κόπιου, ὑπὸ μαρτυρίας μρ. Νικολάου Δαρείου Σαλβιάτη καὶ μρ. Παύλου Καρνέση, οἱ ὅποιοι θέλουν ὑπογράψει καὶ ἀνέβηκε τὸ ὅ,τι γράφομεν ἄνωθεν φλωρία κουρέντε 550 1/2 110 ἥτοι πεντακόσια πενήντα ἡμισυ, ὑπὸ μαρτυρίαν τῶν ἄνωθεν.

Io Dario Salviati fui presente, a quanto di sopra,

» ἐγὼ Νικολὸς Λάπος μαρτυρῶ τὰ ἄνωθε,

» ἐγὼ Παῦλος Καρνέσης μαρτυρῶ τὰ ἄνωθε.

(Κατωτέρω προστίθενται τὰ ἐξῆς:)

Τὸ αὐτὸ ἔτος, ἡμέρα κστ'. τοῦ μαΐου μηνός, ἀκόμη ἔλαβε ὁ ἄνωθεν μρ. Μάρκος Μικαλέτος ἀπὸ τὸν ἄνωθε μρ. Θωμᾶ μία καδινέλα 115 χρυσῇ καὶ ἓνα ζευγάρι σκολαρίκια χρυσᾶ, ὅπου τὰ ἐκράτειε σημάδι διὰ τζεκίνια χρυσᾶ 14, ἥτοι δεκατέσσαρα, τὰ ὅποια ὠμολόγησε ὁ αὐτὸς μρ. Θωμᾶς πὺς ἐπληρώθη τὰ αὐτὰ τζεκίνια ἀπὸ τὰ καλὰ τῆς κληρονομίας τοῦ ποτὲ αὐταδέλφου του, μρ. Τζουάνε Δράκου. ἔτι ἔλαβε ὁ αὐτὸς μρ. Μάρκος ἀπὸ τὸν αὐτὸν μρ. Θωμᾶ ἓνα τατζώνη ἀσημένιο 120 καὶ μία βέρα χρυσῇ καὶ ἓνα δακτυλίδι χρυσό, ὅπου τὰ ἐπῆρε ἀπὸ τὴν κυρὰ Σαμουίλενα. ἔτι ἔλαβε καὶ πηρούνια δέκα καὶ ἓνα κουτάλι, ὅπου τὰ ἐπῆρε ἀπὸ τὸ Σαμπαθάη Φακά, τὰ ὅποια ὅλα τὰ ἔλαβε ὁ ἄνωθε μρ. Μάρκος, ὡς ἄνωθε, καὶ ἐστιμαρίστησαν τὸ ἀσημένιο τατζόνι καὶ δέκα πηρούνια καὶ τὸ κουτάλι φλωρία 31, ἥτο. τριάντα ἓνα κουρέντε καὶ ἡ 125 καδινέλα καὶ ἡ βέρα καὶ τὸ ἕτερο δακτυλίδι καὶ τὰ σκολαρίκια ἕτερα φλωρία κουρέντε 24, κάνουν σοῦμα φλωρία κουρέντε 55, τὸ ἀσῆμι καὶ χρυσάφι, ὅπου λέγομεν ἄνωθε. καὶ περιπλέον ἔλαβε ὁ αὐτὸς μρ. Μάρκος καὶ ὅλαις ταῖς γραφαῖς ἀπὸ τὸν αὐτὸ μρ. Θωμᾶ καὶ περιπλέον ὅτι ὅσα ἤθελε μπορέσει νὰ σκουδέρη ἀπὸ τὰ καλὰ τῆς ἄνωθε ποτὲ κληρονομίας, 130 νὰ ἐγρικῶνται καὶ αὐτὰ ἀπάνου εἰς προῖκα μὲ τοῦτο ὅτι, ἃ δὲ σκουδέρη, νὰ μὴν ἀποκρίνεται τίποτα. ὑπὸ μαρτυρίας παπᾶ κ. Ἰω. Φαραοῦ καὶ μρ. Γεώργη Ἀγιαποστολίτη, οἱ ὅποιοι θέλουν ὑπογράψει.

» ἐγὼ Παπᾶς Ἰωάννης Φαραὸς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθε καὶ ὑπόγραφα 135

» ἐγὼ Γεώργις Ἀγιαποστολίτης μαρτυρῶ τὰ ἄνωθε καὶ ὑπόγραφα.

(Κατωτέρω τέλος προστίθενται καὶ τὰ ἐξῆς:)

1590 ἡμέρα 7 τοῦ ὀκτωβρίου μηνός, εἰς τὸν αἰγιαλὸ τῆς πόλεως Ζακύνθου εἰς τὸν οἶκον τοῦ μρ. Θωμᾶ Δράκου, ἐνεφανίσθη ἐνώπιον ἐμοῦ 140 νοταρίου καὶ τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων παροῦσα σωματικῶς ἡ ὁμόζυγος τοῦ ἄνω γεγραμμένου ποτὲ μρ. Θωμᾶ Δράκου, ὡς τουτόρα τῆς κληρονομίας τοῦ ἀνωγεγραμμένου Δράκου, ἡ ὅποια ἐπαράδωσε τὰ κάτωθε γεγραμμένα πράματα τοῦ παρόντος μρ. Μάρκου Μικαλέτου εἰς προῖκα, ὡς ἄνωθε. ἐν πρώτοις ἓνα μπουλκέρι ἓνα ζευγάρι χερόρ- 145 τια μεταξωτά, δύο σκατοῦλες πολιτικές ἡ μία στοργγυλὴ καὶ ἡ

ἔτερη μακρουλή, ἓνα στιλέτο, ἓνα πουγγί τομαρένιο, ἓνα κομμάτι γνέμα σκούλινο, ἓνα τορναλέτο φακωτὸ καὶ ἓνα ρατζαοῦνι ὁμοιο οὐζάδα, μία ἐμπόλια μὲ λεκάδια καὶ μὲ κλόσια, τρία τουβαλίφια οὐζάδα, μία χοντρομεσάλα, ἓνα πεύκι οὐζάδο, μία κασέλα μαρινέρικη μία τζελάδια.
 150 ἔτι ὠμολόγησε ὁ αὐτὸς Μικαλέτος πῶς ἔχει καὶ εἰς χεῖράς του βουτζία πενηντάρι καὶ ἐξηντάρι νούμερι 14, ἦτοι δεκατέσσαρα, τὰ ὅποια τὰ ἔχει βουλωμένα ἀπάνου, τὰ ὅποια πράματα ὅλα ὅπου γράφω νὰ ἐγκικῶνται εἰς προῖκα, ὥς ἄνωθεν, ὑπὸ μαρτυρίας κρ. Θεοδόσι Ζενοπούλου καὶ μ. Θεοδωρῇ Σέληνα.

(Σημ. Στ. 9: κουεσάριος καὶ τεσταμεντάριος=ἐκ διαθήκης ἐπίτροπος.—
 Στ. 10: ἱνβεντάριο=κατάλογος, εὔρετήριον.—Στ. 15-16: ἐπρεζεντάρησε=ἐπαρουσίασε.—Στ. 17: οὐζάδα=μεταχειρισμένα.—Στ. 19: σημάδια=ἐκτιμημένα.—
 Στ. 21: ταμπι=εἶδος ὑφάσματος κυματοῦφοῦς.—Στ. 21: παγουνάτζο=ἰόχρουν.—
 Στ. 22: φραντζέταις = κροσσούς.—Στ. 25: σοτανέλα = κολόβιον γυναικεῖον.—Στ. 26: τζαμπελοτένια = καμηλωτή, ὑφασμα ἐκ τριχῶν καμήλου.—Στ. 27: πέτζα = τόπι.—Στ. 28: σαμέτο = ἐξάμητον.—Στ. 31: ἄλα χιώτα = κατὰ ἐργασίαν τῆς Χίου.—Στ. 32-33: καντιάτα = κρητικά.—Στ. 42: σκούλινα = σκόλλυνα.—Στ. 45: σταμπάδο=διανθές.—Στ. 45: λατό=ψευδάργυρον.—Στ. 50: ταπέδια=τάπητες.—Στ. 58: ροκόπλεκα=πλέγματα δι' ἡλακάτης.—Στ. 60: ὀρμιζέ=κυματοφάες.—Στ. 67: τορναλέτο=περικλίνιον διάκοσμον.—Στ. 77: σπανιόλα=κατὰ ἰσπανικὴν ἐργασίαν.—
 Στ. 79: ἄρμαις=οἰκόσημα.—Στ. 80: στάγκος=ψευδάργυρος.—Στ. 84: μαρνέρα=ναυτική.—Στ. 85: πύρα=θερμάστρα.—Στ. 86: μπουκλιζα=ὑδροδοχεῖον.—Στ. 85: στάγγινη=ἐκ ψευδαργύρου.—Στ. 94: τραβάτζου=μεταγγίσεως.—Στ. 96: φάσιμο=ὑφανσιν.—Στ. 96: σαμουρί=σαμούρινον.—Στ. 106: ἂ μπὸν κόντο=καλῶς ἐκτιμημένη.—Στ. 106: ἐσημικριστήκανε=ἐξετιμήθησαν.—Στ. 115: καδινέλα = μικρὰν ἄλυσσιν.—Στ. 116: σημάδι=ἐνέχυρον.—Στ. 120: τατζώνη = φιάλην.—Στ. 121: βέρα=δακτύλιον.—Στ. 130: σκουδέρη=εἰσπράξη.—Στ. 141: ὡς τουτόρια=ὡς ἐνεργοῦσα.—Στ. 145: μπουλκέρι=ὑδροδοχεῖον.—Στ. 146: σκατοῦλες=θήκας.—Στ. 146: στιλέτο=ἐγχειρίδιον.—Στ. 149: μαρινέρικη=ναυτική.—Στ. 149: τζελάδια=ὀφοφυλάκειον.)

ΤΙΝΑΞ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

(Αἱ παραπομπαὶ γίνονται εἰς τὰ ἔγγραφα, οἱ ἐντὸς παρενθέσεων ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰ γράμματα, οἱ λοιποὶ ἀριθμοὶ τοὺς κατὰ τὴν ἐκδοσιν στίχους τῶν γραμμάτων).

Ἀγαλιώτης Ἀν.	(1) 11, 15, 28.	Γαστράδες	(13) 3.
Ἀγαλιώτης Γ.	(1) 18.	Γεωργίου	(5) 29.
Ἀγαλιώτης Φ.	(1) 14.	Γεώργις	(1) 54 — (19) 32, 35.
Ἀγαρηνοὶ	(2) 3, 5.	Γίδου	(1) 25.
Αἰγιαλὸς	(4) 40.	Γέρμπεση	(1) 57.
Αἰκατερίνη	(17) 5.	Γκίνης	(1) 49.
Ἀλυσάντρου	(4) 27.	Γκρέκας	(9) 12.
Ἀλμπέρτος	(12) 55.	Γλαρεντζιᾶνος	(5) 41.
Ἀμπράμος	(16), 27.	Γληγορίτζα	(13) 7.
Ἀναπολιτάνος	(16) 20, 26.	Γοῦλος	(3) 18.
Ἀντίοχος	(1) 14, 20, 37.	Γοῦσκος	(5) 51.
Ἀντωνία	(17) 33.	Δαβρέσας	(16) 24.
Ἀργάσι	(4) 3.	Δακουζᾶς Α.	(6) 5, 23.
Ἀργυρόπουλος	(1) 22, 42.	Δακουζᾶς Γ.	(6) 22.
Ἀρχάγγελος	(17) 8, 10, 22.	Δέ-Λέτζε	(1) 40.
Ἀσιγγελέα	(1) 25.	Δε-Παλέρμο	(16) 19, 25.
Αὐλωνίτης	(2) 2.	Δε-Ρωμανία	(16) 23.
Ἀχεροδιότικα	(1) 26.	Δε-Φραντζέσκη	(12) 10.
Βάλμης	(5) 49.	Δε-Χρέμας	(16) 21.
Βαρβάρα (ἁγία)	(4) 18.	Διεριέδες	(17) 3 — (19) 3.
Βασκόνης	(6) 30.	Δοξαράς	(10) 2, 5.
Βενετία	(2) 17. — (5) 5, 10. — (19) 3.	Δράκος Θ.	(1) 28 — (21) 3, 9, 106, 115, 118, 120.
Βενέτικοι	(16) 3.	Δράκος Ἰω.	(21) 5, 119.
Βεριοτής	(14) 17.	Ἑλληνης	(16) 21.
Βιολέτα	(21) 7.	Ἐξώπολον	(13) 3.
Βλαντῖκος	(5) 47.	Ζάκυνθος	(4) 18. — (7) 9. — (11) 2. — (12) 3. — (15) 3. — (16) 2. 11. — (19) 3, 13. (21) 2.
Βλατεριώτης	(16) 22.	Ζαμπέτα	(17) 28, 42.
Βλάχος	(3) 19 — (13) 4.	Ζαχαρίας	(17) 48.
Βουκέντρι	(1) 17.	Ἡλίας (ἅγιος)	(13) 8, 14.
Βουτζανέσης	(10) 3, 4, 11.	Θεοδόσης	(3) 20.
Γαητάνης	(11) 9.	Θεωνᾶς	(17) 29, 57.
Γάσπαρος	(5) 34.		
Γαρζώνης	(19) 3.		
Γαστούνη	(19) 30.		

Θωμαῖς	(17) 32.	Λιβάνης	(5) 48.
Θωμόπουλος	(9) 13.	Λιβάνου	(4) 19.
Ίάκυνθος	(2) 4.	Λίταρδος	(7) 8.
Ίάκωβος	(19) 30.	Λογοθέτης	(5) 27 — (6) 9.
Ίωάννης	(2) 5—(19) 31.	Λονδαρίτης	(1) 25.
Ίωάννινα	(19) 4.	Λουτζέτα	(21) 4, 105.
Ίωάσαφ	(19) 10, 22.	Λουτζία	(12) 5, 50.
Καιροφύλας	(8) 2, 4, 6, — (9) 3.	Λυκούρεσης	(3) 7.
Κακολύρης Δ.	(1) 18.	Μακρῆς Γ.	(4) 6.
Καλοκύρης Ν.	(1) 12—(5) 44.	Μακρῆς Μ.	(21) 15.
Καλή	(4) 15, 19, 30, 32, 48, 50.	Μακρῆς Π.	(5) 37—(7) 8—(15) 4.
Καλονᾶς	(4) 5.	Μαλανδρίνος	(5) 54.
Κανελῆς	(5) 20.	Μαλαξός	(11) 3. 77.
Καρνέσης	(21) 109. 114.	Μάνη	(16) 1.
Καρότζολας	(16) 19.	Μανταλένα	(4) 46, 47.
Καστελᾶνος	(4) 49.	Μαντρικάρης	(5) 40.
Κατακουζηνός	(4) 6.	Μαργαρίτα	(17) 5, 26, 49.
Κατελᾶνος	(5) 18.	Μαρῖνος	(5) 32.
Κάφιρης	(5) 53.	Μαρκῆνος Γ.	(5) 52.
Κεντουκλᾶς	(17) 49.	Μαρκῆνος Μ.	(5) 42.
Κεχαριτωμένη	(13) 2.	Μάρκος	(5) 26.
Κιοῦλα	(13) 11.	Μαρτελάος	(11) 8.
Κοκκάλας	(11) 76.	Μαῦρα (ἁγία)	(19) 4.
Κόκλας	(1) 51.	Μαυράγγελος	(5) 33.
Κοντόπουλος	(13) 20.	Μηχανός	(1) 41.
Κοντόσταυλος Γλ.	(6) 30.	Μικαλέτος	(21) 6, 16, 106, 115, 120.
Κοντόσταυλος Τζ.	(10) 14.	Μιχαήλ	(1) 29, 44.
Κορυφοί	(13) 3.	Μορέας	(19) 4.
Κόπιος	(12) 11.—(21) 108.	Μορέτα	(4) 20, 22, 31, 32, 34, 48, 50.
Κοσμάς	(16) 1, 3, 7, 10, 15, 18.	Μοσχόπουλος	(3) 17—(4) 25.
Κοτζηφάκης	(4) 26.	Μουροζίνης	(12) 54.
Κοτρονᾶς	(15) 40, 42.	Μπαρζός	(7) 2, 4.
Κουρτέζης	(11) 77.	Μπαρμπιάνου	(1) 55.
Κρόκος	(5) 38.	Μπιλιάρδος	(1) 24.
Κυργιαζῆς	(19) 34.	Ναύπακτος	(19) 4.
Κυργιάκης	(17) 48, 54.	Ναύπλιον	(11) 3.
Κύριλλος	(5) 21.	Νεκτάριος	(19) 25.
Λάντζα	(4) 40.	Νεπαχτήτης	(17) 16, 50.
Λάπος	(21) 113.	Νικόλαος (ἅγιος)	(15) 15, 16, 18 — (17) 22, 25.
Λαύδα	(1) 36.	Νοβάκος	(4) 24.
Λέο	(1) 32.	Ξεροβούνια	(4) 26.
Λιβάδι	(1) 37.		

- Πάγκαλος (11) 79.
 Παγκράτης (4) 43, 45.
 Παγούδης (11) 76.
 Παλαιολόγος (4) 29.
 Παλαιόπολις (13) 6.
 Παλατιανός (13) 21.
 Παληὸ ἁλῶνι (1) 14.
 Παλλάβιος (5) 43.
 Πανδόνης (12) 5, 47, 50.
 Παντοκράτωρ (1) 10, 35—(2) 4.
 12, 26, 36.
 Παπαδάτος Γ. (1) 2—(5) 23.
 Παρασκευὴ (ἁγία) (1) 21, 38. —
 (4) 23.
 Παραστατικός (19) 37, 7.
 Παρίσης (5) 28—(7) 2.
 Πατίλας (10) 14.
 Πάτρα Παληὰ (16) 2, 57.
 Πατρίκιος (5) 56.
 Περσομάνης (19) 40, 7.
 Πέτρος (12) 6.
 Πετροῦτζος (5) 39.—(12) 55.
 Πηγάνου πέραμα (1) 13.
 Πηγαδάκια (3) 20.
 Πικρίδης (15) 40, 44.
 Πορφύρης (8) 1, 4, 5.
 Πρασικὸ (1) 23.
 Προβατᾶς (4) 17.
 Ραφτόπουλος (17) 4.
 Ραφομανίκης (9) 2, 7, 9, 11.
 Ρένεσης (5) 50.
 Ρέτζης (1) 42.
 Ρουσέας (6) 30.
 Ρουσέτος (17) 38, 47, 53.
 Ρουτζέρης (10) 13.
 Σακογιανᾶτα (1) 36.
 Σαλβιάτης (21) 109, 112.
 Σανμπάτης (5) 25.
 Σαρακίνης (3) 20.
 Σβερόνας (14) 3, 10.
 Σιγοῦρος (12) 10.
 Σιδεροκαστρίτης (1) 22.
 Σιέρμης (13) 20.
 Σκιαδόπουλος (1) 41—(13) 5, 6.
 Σκοπιώτισσα (6) 11.
 Σούρμπαινα (1) 19.
 Σούρμης (1) 27, 49, 50.
 Σοφιανός (4) 49.
 Στέφανος (5) 46.
 Στρούζας (5) 36.
 Στροφᾶδες (5) 21.
 Σωφρόνιος (19) 27.
 Τζαβαλᾶς (1) 16.
 Τζελαήτης (15) 41, 46.
 Τόγιας (3) 21.
 Τριάς (ἁγία) (4) 3, 14.
 Τρούσας (1) 50.
 Φακᾶς (21) 123.
 Φασόης (21) 108.
 Φίλιππος (5) 45.
 Φλόρος (13) 10.
 Φραγκόπουλος Β. (6) 2, 27.
 Φραγκόπουλος Γ. (5) 24.
 Φραγκόπουλος Ν. (5) 16.
 Φράγκων ἐπίσκοπος (5) 9.
 Φραντζέσκος (17) 27, 31, 37, 45.
 Χαϊκάλης Γ. (3) 17.
 Χαϊκάλης Θ. (3) 17.
 Χαραλάμπους (19) 1, 29, 34, 36,
 39, 41, 10, 3.
 Χαράτορας (3) 21.
 Χάριστος (19) 29.
 Χαρτᾶς (5) 35.
 Χρυσολουράς (14) 2.
 Χρυσοπλεύρης (4) 5—(5) 30.
 Χριστούγεννα (2) 28.